

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Slovesné časy vyjadřující budoucí děj v italštině
ve srovnání s francouzštinou

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Autor: Bc. et Bc. Monika Boháčová

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 4.

2015

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 31. července 2015

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. PhDr. J. Radimskému, Ph.D., za cenné připomínky a odborné rady, které mi při psaní práce velmi pomohly, a za čas, který vedení mé práce věnoval.

Zároveň bych ráda vyjádřila poděkování celé své rodině a za dlouhodobou podporu a obrovskou pomoc při těžkých životních zkouškách, které během mého studia nastaly.

Anotace

Diplomová práce se zabývá systémem budoucích časů italského a francouzského jazyka. Cílem práce je detailně popsat, jaké jsou možnosti při vyjadřování budoucího děje v obou jazycích.

Je rozdělena do dvou hlavních částí, jež tvoří celkem kapitoly. První část, rozdělená do třech kapitol, se snaží teoreticky popsat, jak přesně dochází k vyjadřování budoucího děje v italském jazyce, poté ve francouzském a nakonec obsahuje i srovnání.

V praktické části, která byla zpracována v paralelním korpusu Intercorp, se práce snaží podpořit či vyvrátit hypotézy získané díky části první.

Klíčová slova:

Budoucí děj v italském jazyce

Budoucí děj ve francouzském jazyce

Komparace

Analýza

Intercorp

Annotation

This Master's thesis explores the system of future time of the Italian and French language. The aim of this work is to describe in detail what the possibilities are in expressing the future time in the Italian and French language.

It is divided in two main parts which are composed of 4 chapters. The first part, divided in three chapters, describes how in theory the future time is formed in Italian and French; what their usage is and what the key differences between them are. It also addresses the issues of possible traduction between them.

In the practical part which is processed in a parallel body Intercorp the thesis aims to justify the theoretical findings of the first part.

Future tenses in Italian

Future tenses in French

Comparison

Analysis

Intercorp

Obsah

1	Čas.....	11
1.1	Termíny “time” a “tense”.....	12
2	Slovesné časy vyjadřující budoucí děj v italštině.....	16
2.1	Il futuro semplice	17
2.1.1	Užití časové (nemodální).....	17
2.1.2	Význam modální.....	18
2.2	Il futuro anteriore.....	22
2.2.1	Užití časové (nemodální).....	22
2.2.2	Užití modální (nečasové).....	24
2.3	Formálně-gramatické prostředky, které budoucí děj vyjadřují jen periferně.....	25
2.3.1	Passato prossimo	26
2.3.2	L’imperfetto	26
2.3.3	Il presente	27
2.3.4	Opisné slovesné vazby	27
2.4	Následný děj v minulosti	28
3	Slovesné časy vyjadřující budoucí děj ve francouzštině.....	29
3.1	Le futur simple	30
3.1.1	Význam časový	30
3.1.2	Význam modální (nečasový)	31
3.2	Le futur antérieur.....	33
3.2.1	Význam časový	33
3.3	“Blízká budoucnost” (le futur proche)	34
3.4	Formálně-gramatické prostředky, které budoucí děj vyjadřují jen periferně.....	35
3.4.1	L’imparfait.....	35
3.4.2	Présent	35
3.4.3	Le passé composé	35
3.5	Le futur simple a le futur antérieur v minulosti.....	36

4	PRAKTICKÁ ČÁST	39
4.1	Paralelní korpus Intercorp.....	39
4.1.1	Diró.....	46
4.1.2	Troverai	48
4.1.3	Metteró	50
4.1.4	Avrà	50
4.1.5	Potranno.....	52
4.1.6	Parlerò.....	53
4.1.7	Sarà.....	54
4.1.8	Farò	56
4.1.9	Vedrete.....	59
4.1.10	Perdonerà.....	59
4.1.11	Incontrerai.....	60
4.1.12	Vorrete	60
4.1.13	Occorerà.....	60
4.1.14	Morirà.....	61

Úvod

Francouzský a italský jazyk řadíme k jazykům románským. Společný původ, tedy vývoj z latiny, umožňuje hypotézu, že v obou jazycích fungují podobná pravidla a tak i systém slovesných časů by mohl být velmi podobný. Předkládaná diplomová práce se tuto domněnku bude snažit objasnit blíže, a odpovědět tak na otázku, zda se ve francouzštině a italštině skutečně nachází podobné formálně-gramatické prostředky, kterými by se dal vyjádřit budoucí děj. V průběhu se budeme zabývat tím, zdali v jednotlivých jazycích dochází k nějakým odlišnostem, jak jsou případné rozdíly řešeny, či zdali se jedná o systémy naprosto identické.

Ač téma předkládané diplomové práce bude pojednávat o budoucím ději, zdaleka se nebude jednat o pouhé popsání jednotlivých slovesných systémů, jelikož toto téma bylo již uchopeno mnohými autory v rozsahu mnohem širším, než je v možnostech této diplomové práce. Cílem by mělo být oba systémy porovnat a poukázat na největší odlišnosti, či najít případné shody. Cílem práce tedy bude zjistit, jaké formálně-gramatické prostředky v obou jazycích máme pro vyjádření budoucího děje. Dojde tak i na zmínku např. *passata prossima*, jednoho z italských časů minulých. Předkládaný text by tak neměl sloužit pouze jako parafrázování hodnotných gramatických děl; jeho přínos by měl spočívat v kritické komparaci budoucích dějů a případném objasnění rozdílů.

Cílem práce bude nejdříve teoreticky popsat formálně-gramatické prostředky obou románských jazyků, upozornit na největší odlišnosti, a poté se pomocí paralelního korpusu pokusit objasnit, jak jsou případné jednotlivé odlišnosti řešeny.

Práce bude rozčleněna do čtyř částí. Bude započata teoretickým popisem, kde si ukážeme, jak je možno v italštině a francouzštině vyjádřit budoucí děj. Nejprve dle sekundárních zdrojů bude tedy vystaven teoretický aparát. Této kapitole bude předcházet krátké pojednání o tom, čím vlastně je čas, a jak je jeho správné pochopení důležité pro další postup.

Práce se nejprve bude věnovat italštině, nebudou opomenuty ani opisné prostředky k vyjadřování budoucího děje, a dále zmíníme gramatické časy, které budoucí děj vyjadřují pouze periferně (např. *passato prossimo*).

Druhá část práce bude pojednávat o stejné problematice, tzn. vyjadřování budoucího děje. Opět si zmíníme i gramatické časy, které vyjadřují budoucí děj pouze periferně. Stejně jako v části předešlé, bude představen budoucí děj v indikativu. V této části však bude výklad veden jako pojednání o jazyce francouzském.

Následující část se potom pokusí získané informace vyhodnotit, porovnat, zjistit, kde přesně existují odlišnosti mezi jednotlivými jazyky a kde jsou oba jazyky identické. V této části dojde ke stanovení hypotéz.

V závěrečné části budou pak stanovené hypotézy ověřeny v jazykovém korpusu InterCorp. Co se týká zdrojů diplomové práce, pro francouzskou část bude oporou největší a nejznámější francouzská gramatika *Le bon usage* autorů Maurice Grevisse a André Goose (13. Vydání, 2006) a dále např. známá *Grammaire méthodique du français* od Martina Riegela, Jeana-Christopha Pellata a René Rioula (2008). Pro italskou část mi poslouží např. *Grande grammatica italiana di consultazione II* kolektivu autorů Lorenza Renziho, Giampaola Salviho a Anny Cardinalletiové a *Grammatica della lingua italiana* od Maurizia Dardana či dílo *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria* autora L. Serianniho.

Při praktické části bude použit paralelní korpus Intercorp dostupný na stránkách Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Následovat bude resumé v italském jazyce a protože hodně materiálů, které jsem během přípravy nastudovala, byla také ve španělském jazyce, který se jevil jako zajímavý nástroj k porovnání francouzského a italského jazyka, bude následovat i resumé v jazyce španělském.

1 Čas

„Slovesný čas je jazyková formulace toho, jak mluvčí zařazuje vyjadřovaný děj do časového pásma, jehož orientačním středem je jeho vlastní aktuální přítomnost („okamžik“ projevu). Slovesný čas je tedy odlišný od času objektivního (fyzikálního).“¹ Dostáváme se k problému poněkud filozofickému, neboť čas vnímáme v různých rovinách i my sami. Dle Aristotela: „je čas pohyb vzhledem k „před“ a „po“.“² V tomto pojetí tedy vnímáme čas díky ostatním „ukazatelům“, jako je např. den a noc, či roční období.

Čas je vnímán jako přímka směřující zleva doprava, veprostřed označena bodem, který značí přítomnost; okamžik promluvy. Na naší pomyslné přímce si představme ještě jeden bod – a to je bod události. Z tohoto tedy plyne, že okamžik události se nemusí nutně krýt s okamžikem promluvy. Pokud by tomu tak bylo, hovořili bychom o ději započatém v přítomnosti.

S ohledem na přímku (časovou osu) potom hovoříme o událostech nalevo od bodu jako o minulosti a o událostech napravo od tohoto bodu jako o budoucnosti. Takováto osa nemá ani přesný začátek, ani konec.³ Toto chápání tedy vyjadřuje čas gramatický; minulý, přítomný a budoucí. Důležitá je zde i jistota. To, co už proběhlo, již nemůžeme změnit. Víme však jistě, že to proběhlo. Budoucnost však můžeme popisovat jen velmi nejistě. „Jednat tedy můžeme pouze v přítomnosti, neboť budoucnost ještě nepřišla a můžeme pouze hádat, co přinese.“⁴

V Grammaire méthodique du français⁵ však nalezneme informaci, že pro naši časovou přímku je důležitý ještě jeden bod. Uvádí se zde pod pojmem „le point de référence.“⁶ Takový bod nám potom umožňuje pochopit dělení děje do třech etap. Bývá určován buď příslovci času, nebo kontextem. V časech jednoduchých se tento „point de référence“ kryje společně s bodem události.⁷

---

¹ Šabršula 1966:66

² [https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cas_\(filosofie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cas_(filosofie)) dne 8. 7. 2015

³ <http://fisicaoptica.galeon.com/Fisica/tiemponew.htm> „El tiempo absoluto puede representarse entonces como el movimiento de un punto sobre un línea recta, viniendo desde el infinito y yéndose al infinito con un desplazamiento uniforme“.

⁴ Čas. In: Wikipedie:otevřená encyklopedie [online]. Wikimédie Foundation, 2003. Česká verze.

Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cas_\(filosofie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cas_(filosofie)) dne 8. 7. 2015

⁵ Riegel M.y et al., Grammaire méthodique du français:290

⁶ Riegel, Pellat, Rioul 1994: 290

⁷ Boháčová, Monika. *Systém minulých časů současné francouzštiny ve srovnání s češtinou*. České Budějovice, 2011. Jihočeská univerzita. Filozofická fakulta.

1.1 Termíny “time” a “tense”

Ve větě „*Je ne trouve pas le chocolat; ce sera Claire qui l'aura mangé*“⁸ se zcela evidentně nejedná o budoucnost. Jedná se o děj vyjádřený v minulosti. V této kapitole je tedy velmi důležité objasnit, co představuje fyzikální a gramatický čas, který v literatuře také bývá označován jako „time“ a „tense“. Uvedená anglická označení mají poukázat na významný rozdíl, a to na fakt, že výraz „time“ v sobě zahrnuje pouze tři kategorie (čas minulý, přítomný a budoucí). Tomuto označení by odpovídalo pojetí času fyzikálního. Jsme schopni rozlišit, zda něco bylo, je, či bude. Za přítomné bychom potom označili to, co je současné s okamžikem promluvy, za minulé to, co se odehrávalo před tímto okamžikem, a za budoucí pak tedy to, co bude následovat po tomto okamžiku. Veličina, o které zde hovoříme, je čas fyzikální (tady bychom tedy užili slova „time“). Termín „tense“ nám ukazuje, jakým způsobem je časováno určité sloveso, tedy v jakém časovém rámci. Můžeme tedy vidět sloveso vyčasované v gramatickém čase přítomném, které však ne vždy odkazuje k přítomnosti, jako je tomu např. ve větě „*I hope it rains tomorrow*.“⁹ Čas jako fyzikální veličina potom může určit interval mezi dvěma událostmi, případně dobu trvání nějakého děje. Základní jednotkou je sekunda. Sekunda se však nikdy nestane určující pro čas gramatický (zde bychom tedy volili označení „tense“). Nejdůležitějším poznáním v tomto bodě je fakt, že se jedná o naprosto rozdílné hodnoty. Jako ilustrace poslouží anglický jazyk. Například ve větě „*If I had some money now, I could buy it*“ je sloveso „have“ v jednom z minulých gramatických časů; je tedy použit tvar had. Následuje tabulka základního rozdělení (nejen) gramatických časů v angličtině¹⁰:

Tab. 1.1. Základní rozdělení (nejen) gramatických časů v angličtině.

TENSE	TIME
-------	------

⁸ Tamtéž: 289

⁹ https://www.englishclub.com/grammar/verb-tenses_sys-tense-time.htm dne 12.7. 2014

¹⁰ https://www.englishclub.com/grammar/verb-tenses_sys-tense-time.htm dne 12.10. 2014

	past	present	future
Present Simple		I want a coffee.	I leave tomorrow.
	She	likes	coffee.
Present Continuous		I am having dinner.	I am taking my exam next month.
	They	are living	in London.
Present Perfect Simple	I have seen ET.	I have finished.	
Present Perfect Continuous	I have been playing tennis.		
	We have been working for four hours.		
Past Simple	I finished one hour ago.	If she loved you now, she would marry you.	If you came tomorrow, you would see her.
Past Continuous	I was working at 2am this morning.		
Past Perfect Simple	I had not eaten for 24 hours.		
Past Perfect Continuous	We had been working for 3 hours.	If I had been working now, I would have missed you.	If I had been working tomorrow, I could not have agreed.
Future Simple		Hold on. I'll do it now.	I'll see you tomorrow.
Future Continuous			I will be working at 9pm tonight.

Future Perfect Simple			I will have finished by 9pm tonight.
	We will have been married for ten years next month.		
Future Perfect Continuous			They may be tired when you arrive because they will have been working.
	In 30 minutes, we will have been working for four hours.		

Nyní se dostáváme ještě k jinému problému. V českém jazyce bychom současnost vyjádřili přezentem. To, co by následovalo od prezentu po časové ose směrem doprava, futurem. Aktivita předcházející pomyslnému bodu na časové ose by pak byla vyjádřena gramatickým časem minulým (préteritem).¹¹ Pokud bychom to měli vyjádřit co nejnadhěji, tak o českém jazyce můžeme tvrdit, že vyjadřuje 3 časy absolutní – přítomný, minulý a budoucí.

Románské jazyky jsou však na rozdíl od jazyka českého schopny vyjádřit i tzv. čas relativní (poměrný). Pro tento čas, na rozdíl od času absolutního, není rozhodujícím elementem okamžik promluvy; důležitý je zde časový rámec, do kterého je věta (událost) zasazena. Sloveso v tomto relativním čase potom tedy označuje akci, která je předčasná, současná či následná vzhledem k jiné události známé z kontextu.¹²

¹¹ Panevová J. a Sgall P. Relativní čas. Slovo a slovesnost. 1971, roč. 32, č. 2, s. 140-148. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2082>

¹² <http://www.hispanoteca.eu/Lexikon%20der%20Linguistik/t/Tiempos%20absolutos%20y%20tiempos%20relativos.htm> Se identifican como 'relativos' los tiempos verbales que, a diferencia de los absolutos, no implican el momento de la emisión del enunciado como primera y única referencia para la localización temporal del evento designado por el verbo. Antes bien, en su significado básico sitúan ese evento en un espacio temporal que es anterior, simultáneo o posterior en relación con otro momento o con otro evento dado por el contexto. In : Alcaraz Varó, Enrique / Martínez Linares, María Antonia: *Diccionario de lingüística moderna*. Barcelona: Editorial Ariel, 1997, p. 565-566]

„O poměrný (relativní) čas jde tehdy, máme-li na mysli časový poměr nějakého děje k ději jinému, časově základnímu.“¹³

V českém jazyce takové relativní děje neexistují. Děje: „Šel jsem - jdu - půjdu“, jsou sice vzájemně relativní, tj. vyjadřují i vzájemný časový vztah, ale tato relativnost vyplývá jako důsledek toho, že minulost je předčasná k přítomnosti a ta je předčasná k budoucnosti, popř. že přítomnost je následná k minulosti a budoucnost je následná k přítomnosti. Pro vyznačení časových vztahů dějů minulých a dějů budoucích nejsou v češtině zvláštní formy sloves; vztahy vyjadřujeme videm, sledem vět v souvětí a někdy i lexikálně.“¹⁴

Termín „čas“ je tedy vždy potřeba blíže definovat, protože může označovat dvě rozdílné skutečnosti. Jak zmiňuje i Dardano, vždy je důležité rozlišovat čas jako fyzikální veličinu a čas lingvistický (gramatický). Čas jako fyzikální veličina je individuální vjem reality každého jedince a je možné jej kvantitativně změřit. Oproti tomu je čas gramatický tvořen systémem časových vztahů, které umožňují určit, zda se děj odehrával před momentem promluvy, zda probíhal současně s ním, nebo zda bude teprve následovat. Umožňuje také přesně určit pořadí dvou událostí, které se mají stát. K vyjádření takového lingvistického (gramatického) času má mluvčí mimo slovesných časů k dispozici i například příslovce či tzv. locuzioni avverbiali di tempo (např. prima, dopo, per due anni).¹⁵

Pokud tedy vycházíme z výše uvedených rozdílů mezi časem relativním a absolutním, jeví se francouzské označení „temps“ tak trochu nejasně. Zahrnuje totiž nejen čas reálný (odpovídající anglickému time), ale i čas gramatický (odpovídající anglickému tense). Pro příklad uveďme větu „Si tu venais l'été prochain, ce serait merveilleux“, kde je sloveso „venir“ časováno v gramatickém čase minulém, v imparfait, ačkoliv označuje děj, který se uskuteční v budoucnosti.

Cílem předkládané diplomové práce tedy bude porovnat vyjádření budoucího děje v italském a francouzském jazyce. Bude se zabývat porovnáním gramatického

---

¹³ Trávníček F. Mluvnice spisovné češtiny II, Praha 1951, s. 1375 in Bečka, J.V. O relativních a subjektivních časech v češtině. Naše řeč. 1975, roč. 58, č. 4. Dostupné z : <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2082><http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5854> dne 13. 7.2015

¹³ Dardano: Grammatica della lingua italiana:279

¹⁴ Bečka, J.V. O relativních a subjektivních časech v češtině. Naše řeč. 1975, roč. 58, č. 4. Dostupné z : <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2082><http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5854> dne 13. 7.2015

¹⁵ Grammatica della lingua italiana:279

budoucího času, tedy budoucnosti z hlediska fyzikálního, ale i pohledem na budoucí děj v minulosti; zmíníme se i o opisných tvarech vyjadřujících budoucí děj, např. o italském gramatickém čase *passato prossimo* (který vyjadřuje minulost), jehož se může použít i pro vyjádření budoucnosti. V následující části se budeme věnovat detailnímu popisu formálně-gramatických prostředků v jazyce italském; další část následně poskytne obdobný pohled na jazyk francouzský.

2 Slovesné časy vyjadřující budoucí děj v italštině

V italském jazyce existuje pro vyjádření budoucího děje několik způsobů. Postupně si ukážeme, které to jsou a jak se mezi sebou liší.

Po pečlivém prozkoumání odborných pramenů¹⁶ jsme jako jediné možnosti do našeho výzkumu vybrali přítomný čas (*il presente*), složené perfektum (*il passato prossimo*), jednoduchý budoucí čas (*il futuro semplice*), imperfektum (*l'imperfetto*), podmiňovací způsob složený (*il condizionale composto*) a čas předbudoucí (*il futuro anteriore*). Mimo tyto zmíněné máme pro vyjádření budoucího děje ještě další možnosti, např. opisné slovesné vazby.

Budeme postupovat od hlavních forem vyjádření budoucího děje až po ty okrajové. Následující část bude čerpána zejména z díla *Grande grammatica italiana di consultazione*.¹⁷ Po prostudování tohoto odborného pramenu jsme se rozhodli přidržel stejného dělení, takže si nejdříve nastíníme užití jednotlivých gramatických časů pouze ve významu časovém a poté se budeme zabývat významem čistě modálním. Modalitou zde potom rozumíme postoj mluvčího k vyjadřované skutečnosti. Můžeme tak vyjádřit jistotu, domněnku, pochybnosti atd. V následujících podkapitolách si tedy ukážeme jednotlivé možnosti.

---

¹⁶ Renzi, Salvi, Cardinalletti :*Grande grammatica italiana di consultazione*; Hamplová:*Mluvnice italštiny*; Dardano: *Grammatica della lingua italiana*; Dardano: *Storia della lingua italiana*, Vol. II

¹⁷ Renzi L., Salvi G., Cardinalletti A.

2.1 Il futuro semplice

2.1.1 Užití časové (nemodální)

Jedná se o základní prostředek, kterým lze v italštině vyjádřit budoucí čas. Il futuro semplice z hlediska použití „časového“ a nemodálního označuje děj, který bude následovat po okamžiku promluvy. „Z hlediska významu „časového“ zachycujeme nejčastěji jednoduchým budoucím časem události, které mají nastat v blízké nebo vzdálené budoucnosti.“¹⁸

Jak již bylo zmíněno v úvodní části této práce, o rozdílu mezi více druhy „časů“ (time; tense – tedy fyzického a gramatického), víme, že budoucnost je nejistá. V okamžiku promluvy si nejsme naprosto jisti, zdali k naplnění skutečnosti, kterou popisujeme, vůbec dojde. Jak uvádí i Sylva Hamplová¹⁹ „budoucí čas se používá k vyjádření dějů, které mají nastat v blízké nebo vzdálené budoucnosti“, jako příklad uvádí větu: „In giugno saremo a Palermo.“²⁰

Hamplová dále uvádí, že v případě, že se jedná o děje bezprostředně následující, kdy očekáváme téměř jistou realizaci, nebo pokud věta obsahuje časové zpřesnění, dochází v těchto případech (a to zvláště v mluveném jazyce) k nahrazení budoucího času prezentem, jak je patrné například ve větě „Vengo subito.“, nebo „Domani Mario parte per l'Italia.“²¹

Pier Marco Bertinetto²² však zmiňuje, že může existovat i tzv. subjektivní jistota, tedy naše vlastní posouzení toho, zdali skutečnost bude naplněna či nikoliv. Pokud chceme vyjádřit pochybnosti, zdali uvedený děj nastane, máme více možností. Uvedme tedy příklad: „Se lo dici tu, vuol dire che verrà.“²³ Mluvčí může vyjádřit jakousi rezervovanost či vlastní odstup od míry jistoty, se kterou se určitý děj naplní či nikoliv. Tento odstup (Když to říkáš ty...) je vyjádřen „přesunem“ odpovědnosti na jinou osobu.

Může tak dojít k faktu, že i vysoce nepravděpodobné skutečnosti mohou být pronášeny s naprostou jistotou, třebaže subjektivního charakteru. Příkladem může být věta „Domani vincerò un terno al lotto.“²⁴ Zbytek by pak tvořily případy, ve kterých

---

¹⁸ Hamplová: 198

¹⁹ Hamplová: 198

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž

²² Pier Marco Bertinetto. Il verbo. In: Grande grammatica italiana di consultazione.

²³ Renzi L, Salvi G., Cardinalletti A: 115

²⁴ Tamtéž

jakékoliv úvahy o pravděpodobnosti nemohou ani nastat: „*Venerdì prossimo sarà il 13 agosto, l'onomastico dello zio Olli.*“²⁵

Il futuro semplice je ale také stejně tak dobře možno užít pro vyjádření dějů minulých následných k jiným dějům minulým místo *passata remota*, nebo minulého kondicionálu. V tomto případě potom hovoříme o tzv. „il futuro storico“ nebo „retrospettivo“, jako je tomu např. ve větě

„*Galileo nel 1592 si trasferisce a Padova, dove ottiene la cattedra di matematica. Insegnerà a Padova fino al luglio 1610; sarà il periodo migliore della sua vita.*“²⁶

2.1.2 Význam modální

Jak uvádí Pier Marco Bertinotto, užití budoucího času zahrnuje i případy s významem modálním. Vyčleňuje tak různé typy, které můžeme v rámci jednoduchého budoucího času zachytit.

2.1.2.1 Il futuro semplice “dubitativo”

V tomto případě uvádíme pochybnosti, zda vůbec k naplnění uvedeného děje dojde. „*Farà bello, domani?*“²⁷

2.1.2.2 Il futuro semplice “concessivo”

Zde se jedná o nějaký rozpor. Přípustkové věty nám běžně umožňují spojit dvě protichůdné skutečnosti. Něco „připouštíme“, přestože tvrdíme něco úplně jiného. V tomto případě nám k podobnému užití poslouží budoucí čas.

„*Tu riuscirai anche a batterlo, non lo nego, ma lui gioca decisamente meglio.*“²⁸

---

²⁵ Tamtéž

²⁶ Hamplová: 198

²⁷ Renzi L., Salvi G., Cardinalletti A.,:116

²⁸ Tamtéž.

2.1.2.3 Il futuro semplice “volitivo“

V tomto případě nám označuje záměr mluvčího vykonat aktivitu určenou slovesem.

„Domani verrò.“²⁹

2.1.2.4 Il futuro semplice “ingiuntivo“

Zde je díky tomuto gramatickému času vyjádřeno nařízení pro příjemce výpovědi:

„Domani gli andrai a chiedere scusa; siamo intesi?“³⁰

2.1.2.5 Il futuro semplice “deontico“

Jedná se podobný typ, jako je “il futuro ingiuntivo”. Zde je však více patrná nutnost uposlechnout předpisu. Setkáme se s ním především v administrativních, právnických a byrokratických textech.³¹ Například:

“D’ora innanzi, i trasgressori pagheranno il doppio della penale fissata in precedenza.”³²

2.1.2.6 Il futuro semplice “attenuativo“

Toto futurum se používá pro zmírnění obsahu sdělení, které po něm bude následovat. Uvedme například věty:

“Sarò sincero con voi” nebo *“Non dirò que fossi soddisfatto, però non protestai.”³³*

Vyskytuje se také po výrazech “*Non vi nasconderò*”, “*Vi confesserò che*”.

Pozorujeme zde prodlení mezi momentem promluvy a realizací dané události.

---

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž.

³¹ [http://www.treccani.it/enciclopedia/futuro_\(Enciclopedia_dell'Italiano\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/futuro_(Enciclopedia_dell'Italiano)/): (15) dne 14.7.2015

³² Renzi L, Salvi G., Cardinalletti A.:116

³³ Renzi L, Salvi G., Cardinalletti A. :116

2.1.2.7 Il futuro semplice „ipotetico“

Zde se setkáváme s podmínkovým souvětím prvního typu (Pokud dojde k naplnění podmínky v první větě, tak...). Například:

“Se verrai, ci farai piacere.”³⁴

2.1.2.8 Futuro epistemico

V případě, že budoucí čas vyjadřuje význam pouze modální (tedy nikoliv časový), umožňuje mluvčímu vyjádřit velmi subjektivní dedukce o ději v přítomnosti. Tyto děje tedy nevyjadřují následnost, nýbrž spekulaci o ději právě probíhající. Při překladu do češtiny bychom je doplnili příslovci s významem pochybnosti (asi, možná, snad) a při překladu použili čas budoucí, nebo přítomný. (Bude pět = Je asi pět)³⁵ Ve větě: *“Ora come ora, saranno le 5.”* tedy vnímáme to, že právě v tomto momentu, kdy byla výpověď pronesena, se mluvčí domnívá, že bude 5 hodin. Neznamená však, že jakmile domluví, poté bude pět hodin.

Stejný obsah tak můžeme vyjádřit např. i větami:

(1) *“Ora come ora, devono essere le 5.”*

a nebo

(2) *“Ora come ora, possono essere le 5.”*

Ora come ora, saranno le 5.

Zde si můžeme povšimnout toho, že modální slovesa, která jsou užitá místo budoucího času, jsou schopna vyjádřit dedukci (1), čili fakt, kdy mluvčí osobně došel k nějakému závěru (na základě faktorů, které přímo nevyplývají z věty), či domněnku (2).

Uveďme tyto příklady:

(1) *“Devono essere le 5, ?ma ne dubito / non c'è alcun dubbio.”*

---

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Hamplová: 198

(2) *“Possono essere le 5, ma ne dubito / ? non c'è alcun dubbio.”*³⁶

Zde vidíme, že v příkladě č. 1 má mluvčí zřejmě pro svou výpověď nějaké důvody, které sice nevyplývají přímo z výpovědi, ale jejich existence je zřejmá. V příkladu č. 2 se mluvčí zřiká jakékoliv odpovědnosti za pronášenou výpověď.

Epistemický význam může ukazovat i různá omezení vzhledem k ději vyjádřenému slovesem. Z tohoto důvodu upřednostňujeme před slovesy nestatickými slovesa statická. Např. *“Sarà come dici tu.”*³⁷ Slovesa statická totiž ve svém významu obsahují trvání nějaké podmínky. Pokud explicitně nevedeme ukazatele budoucnosti pomocí vhodných příslovcí, rozumí se, že tato podmínka je stále aktuální i v okamžiku promluvy. A tak význam skutečné následnosti dostane výpověď pouze tehdy, kdy ji vyjádříme pomocnými prostředky. Např.: *“Se continua questo andazzo, ben presto la lira varrà un quarto di quanto valeva dieci anni fa.”*³⁸

Při užití sloves nestatických můžeme zaznamenat pravý opak; tedy pokud chceme naznačit, že děj probíhá zároveň s okamžikem promluvy, musíme volit zcela explicitní výrazy, kterými na tuto skutečnost upozorníme, tedy např.: *“Fuori, in questo momento, comincerà a piovere, suppongo.”* (*Fuori comincerà a piovere*).³⁹

Ve výpovědích se slovesy statickými permanentními je epistemický význam ještě mnohem zřetelnější. Dostali bychom tedy agramatickou větu, kdybychom do následující výpovědi: *“Francesco discenderà da una famiglia nobile.”* přidali určení času, které by vyjadřovalo budoucnost (domani, fra cinque anni). U těchto typů sloves se může význam čistě časový vyskytnout pouze tehdy, pokud popisují skutečnosti, které spadají do oblasti mimo zkušenosti mluvčího. Vě větě *“La torre sarà alta 150 metri”* tedy můžeme neepistemický význam připustit pouze za předpokladu, že věž je ve stadiu, kdy se staví

---

³⁶ Renzi L, Salvi G. Cardinalletti: 118

³⁷ Renzi L, Salvi G., Cardinalletti: 119

³⁸ Tamtéž: 119

³⁹ Tamtéž.

2.1.2.9 Imperativ

Jak uvádí Hamplová,⁴⁰ budoucího času můžeme využít i pro vyjádření imperativu. Jedná se o formu spíše mírnějšího charakteru; vybídnutí či pokyn. Jako příklady k tomuto tvrzení uvádí věty:

“Per domani ripasserete i vocaboli di questa lezione.”

“Andrà sempre diritto e poi prenderà la prima strada a sinistra.”⁴¹

„Imparerai questa poesia a memoria.”⁴²

Jak se můžeme přesvědčit na uvedených příkladech, budoucí gramatický čas tedy v některých případech může vyjádřit následnost nikoliv k okamžiku promluvy, nýbrž ve vztahu ke zmiňované události.

2.2 Il futuro anteriore

2.2.1 Užití časové (nemodální)

Podobně jako čas budoucí může být i gramatický čas předbudoucí užít ve významu buď časovém, nebo modálním, či být kombinací obojího. Předbudoucí čas, na rozdíl od času jednoduchého budoucího, se vyznačuje nižší schopností odkázat na určité časové umístění. Událost je tak více vnímána skrze bod referenční.

Z tohoto hlediska složený budoucí čas označuje děj, který skončí před jiným dějem v budoucnosti, vyjádřeným jednoduchým budoucím časem. Např.:

“Dopo che avrò finito il corso elementare, frequenterò il corso avanzato.”⁴³ nebo

“Appena avremo fatto le pulizie, usiremo.”

---

⁴⁰ Hamplová: 199

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Dardano: Grammatica della lingua italiana: 323

⁴³ Tamtéž.

“Ti prometto che quando verrai avrò fatto i compiti.”⁴⁴

Pokud věta obsahuje fázová slovesa typu *finire, terminare, cessare*, nemusí nutně vyjadřovat předčasnost vzhledem k příslovečnému určení času. *“Alle 3 avrò terminato di fare i compiti.”*

Děj, který vyjadřuje tento složený budoucí čas, je umístěn do období po okamžiku promluvy, který může časovému údaji (*alle 3*) vyjádřeného příslovci předcházet, nebo se tento časový údaj může stát jakýmsi hraničním bodem (Úkoly budu mít napsány nejpozději do tří hodin).

Příslovečná určení času, která se vyskytují ve větách vyjádřených předbudoucím gramatickým časem, se zároveň rozumí i jako referenční bod. Uvádí tedy okamžik či interval, kdy je vyjadřovaný děj (v předbudoucím gramatickém čase) vnímán jako zakončený, stále však je jeho platnost aktuální. Toto neplatí pro fázová slovesa.

Někdy můžeme tento složený budoucí čas nahradit i italským gramatickým časem *passato prossimo*, tedy např. *“Quando sei arrivato, telefonami.”⁴⁵* Užití *passato prossimo* jako jednoho z gramatických časů minulých je ovšem okrajové, a bude prote zmíněno v další kapitole.

Jelikož děj vyjádřený složeným budoucím časem se ne vždy nutně musí odehrát po okamžiku promluvy, nemůžeme tak mluvit vždy o vyjadřování “budoucího” času (vzhledem k okamžiku promluvy). Časové umístění události v takovém případě zůstává volnější a spíše ho doplňují skutečnosti získané z kontextu. Tímto však dochází ke ztrátě významu budoucího, a spíše se tak umocní význam epistemický. A tak se může stát, že věta, která obsahuje vyjádření gramatickým předbudoucím časem, není bez kontextu správně interpretovatelná, např.:

“Due pacchi di solfini avran ridotto la villa Cinquanta a villa zero.”⁴⁶

“Oh domani la vedremo con questo avoltoio.” (ibid.)⁴⁷

Pokud nám v této větě chybí kontext či nějaký další text, který by jakkoliv umožňoval lokalizovat referenční bod (a bylo by tak díky němu možné ujasnit budoucí význam), nemusíme vždy jednoznačně sdělení pochopit.

---

⁴⁴ Renzi L, Salvi G., Cardinalletti: 121

⁴⁵ Hamplová: 199

⁴⁶ C. Cantù, Portafoglio di un operaio in Renzi L, Salvi G., Cardinalletti : 123

⁴⁷ Tamtéž.

Bod události se však, obecně vzato, většinou odehrává následně k bodu promluvy. Toto pravidlo platí i tehdy, pokud je vzdálenost mezi těmito body zanedbatelná, jako například ve větě:

„*Sii paziente, fra un instante avremo terminato.*”⁴⁸

Nicméně existuje i možnost, že tyto dva body se mohou překrývat, nebo mohou okamžik děje momentu promluvy předcházet, jak je tomu i v následujících příkladech:

„*Ti amo, Ginevra: e tu sarai la sola donna cui avrò detto queste parole senza mentire.*”⁴⁹

„*Se le cose vanno come lui pensa, allora si potrà dire che avrà visto bene.*”⁵⁰

„*Ora te ne puoi andare; sarà pur sempre stata una bella esperienza.*”

2.2.2 Užití modální (nečasové)

Modální (nečasové) užití italského gramatického času *il futuro anteriore* slouží k vyjádření nejistého, či nepravděpodobného děje v minulosti, do češtiny bychom jej přeložili pomocí příslovcí (asi, snad). Je nutno ho však přeložit pomocí času minulého.⁵¹ Umožňuje tedy nějakou hypotézu o nějaké minulé události, například „*Giovanni sarà uscito, credo.*”⁵² Stejně jako v případě jednoduchého budoucího času, v i v tomto případě můžeme význam vnímat jako dedukci či domněnku. Například „*Hanno bussato alla porta, sarà Marco.*”⁵³

Z hlediska časového zmiňovaná událost vždy předchází okamžik výpovědi. V takovéto časové funkci složený budoucí čas označuje předčasnost okamžiku v poměru k referenčnímu bodu. Tento referenční bod musíme být schopni určit alespoň na základě kontextu. Pokud by snad takový referenční bod chyběl úplně, rozumí se, že okamžik promluvy a referenční bod je stejný; a tudíž bod události předchází oběma výše zmíněným.⁵⁴

Referenční bod můžeme explicitně označit jako překrývající se s okamžikem promluvy. Např.:

---

⁴⁸ Renzi L, Salvi G., Cardinalletti: 126

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Renzi L., Salvi G., Cardinalletti, A.:126

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Renzi L, Salvi G., Cardinalletti: 124

⁵³ Dardano:Grammatica della lingua italiana: 323

⁵⁴ Tamtéž.

“Luca sarà uscito poco fa, credo.”⁵⁵

“Emilio avrà già mangiato, ormai.”⁵⁶

Referenční bod může být však i mnohem více vzdálen.

“Prima di lunedì scorso sarà sceso sì e no due volte dal letto; era ancora troppo debole.”⁵⁷

2.2.2.1 Il futuro anteriore retrospettivo

Jak jsme si mohli povšimnout u budoucího času jednoduchého, stejně i předbudoucí gramatický čas je schopen získat význam “retrospektivní”, i když k tomu nedochází tak často. Např.:

*“Questa era dunque la situazione dei nostri montanari sul finire del secolo scorso. Ma in breve tempo, anche gli ultimi rappresentanti di quella generazione saranno dispersi: gente felice, che tuttavia prima di morire **avrà** ancora **assistito** con sgomento al diffondersi dell’industrializzazione!”*

V tomto případě musí ještě mimo referenční bod existovat nějaké jiné časové umístění (mimo to, které udává poněkud neurčité “prima di morire”), které zastane funkci jakési hranice, po jejímž dosažení (sul finire del secolo scorso) dochází k nějaké činnosti. Samotnou událost pak nacházíme právě mezi těmito dvěma body.

2.3 Formálně-gramatické prostředky, které budoucí děj vyjadřují jen periferně

Il futuro semplice a il futuro anteriore patří k nejrozšířenějším prostředkům, kterými lze v italštině vyjádřit budoucí děj. Nejsou však prostředky jedinými. K vyjádření budoucího děje máme ještě několik dalších způsobů. Jedním z nich může být užití například jednoho z minulých italských časů, *passata prossima*.

---

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

2.3.1 Passato prossimo

Jako jeden z nejdůležitějších italských minulých časů je minulý gramatický čas *passato prossimo* schopen okrajově vyjádřit i budoucí děj. K tomuto jevu dochází především v mluveném jazyce, kdy se *passato prossimo* používá místo gramatického času *futuro anteriore*. Využívá se k vyjádření budoucí události, která předchází jinou událost, jež často bývá vyjádřena přezentem v indikativu. Například

*„Appena abbiamo finito (=avremo finito) la scuola, andiamo (=andremo) tutti in vacanza.“*⁵⁸

2.3.2 L'imperfetto

Imperfektum, jako další zástupce minulých gramatických časů, je v některých případech také schopné vyjádřit budoucí děj. V tomto případě *l'imperfetto epistemico-doxastico* ovšem nevyjadřuje reálný minulý děj, ale říká nám hodně o skutečnosti, jak mluvčí k ději přistupuje. Ve výpovědích se vyskytují příslovce typu „*stasera*“ či „*domani*“, a tak je na první pohled patrné, že v takovém případě nemůže imperfektum vyjadřovat budoucnost z hlediska časového.

*„Imperfektum zde namísto minulosti odkazuje na informaci, která není mluvčímu dobře známá. Prvním takovým příkladem mohou být situace, kdy mluvčí imperfektem odkazuje na informaci, která mu byla dříve známá, v době promluvy je mu ale tato informace již neznámá.“*⁵⁹

„A che ora dovevamo incontrarci stasera?“ (Bazzanella, 1987, s.21)

„Che cosa c'era domani al cinema?“ (ibid.) (Co dávají zítra v kině? nebo Co že to (vlastně) dávali v kině? - Mluvíme o zítřku)

„Teresa veniva domani, a quel che mi è stato detto: ne sai qualcosa?“ (Renzi, 1988, s.78)

---

⁵⁸ Il passato prossimo. In: Enciclopedia dell'italiano. [online] Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, Roma, 2010. Dostupné z: [http://www.treccani.it/enciclopedia/indicativo-passato-prossimo_\(La-grammatica-italiana\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/indicativo-passato-prossimo_(La-grammatica-italiana)) / dne 14.7.2015

⁵⁹ Vrublová, Veronika. *Modální užití imperfekta*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. s.27

2.3.3 Il presente

„Okrajově lze pro vyjádření budoucího děje použít i přítomný čas. Využíváme ho pro děje, které se mají uskutečnit v bezprostřední budoucnosti anebo o jejichž uskutečnění není pochyb. Tento prézens je příznačný pro hovorový jazyk.“⁶⁰

“Vengo/Torno subito.“

„Che cosa facciamo stasera?“⁶¹

Serianniho⁶² termín „pro futuro“ potom označuje to samé. Stejné použití najdeme i v Grande grammatica italiana di consultazione.

2.3.4 Opisné slovesné vazby

Budoucí děj v italštině můžeme vyjádřit i pomocí několika opisných vazeb. Pro vyjádření chystaného záměru tedy („chystám se něco udělat“) máme k dispozici vazbu **stare per** nebo **essere per + infinitiv**. Vyjádříme tak děje, které v momentě promluvy ještě nezačaly, ale mohly by nastat v bezprostřední budoucnosti. Může se také jednat o děje zamýšlené, které se zpravidla neuskutečnily.⁶³

„Qualcosa di molto grave sta per succedere.“ (Stane se něco velmi vážného=Chystá se..)

„Stavi veramente per partire?“ (Opravdu ses chystala odjet?)⁶⁴

Stejného cíle dosáhneme i použitím vazeb **essere in procento** nebo **essere sul punto di**.

2.3.4.1 Opisné pasivum

Pokud využijeme opisné pasivum se slovesem *andare*, můžeme tak následnou výpověď také odlišit děj, který by se mohl odehrávat v budoucnosti. Významově je stejné jako *dover essere*. Označuje tedy něco, co by mělo být uděláno.

„Questo problema va accuratamente studiato.“⁶⁵

---

⁶⁰ Hamplová:178

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Serianni L., Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria: 467

⁶³ Hamplová: 231

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Hamplová:218

2.3.4.2 Andare a fare qualcosa

Další možností, jak vyjádřit budoucí děj, je využít opisné vazby „*andare a fare qualcosa*“, která vyjadřuje význam „*chystat se něco udělat*“.

Dále je nutné se také zmínit o tzv. „perifrasi verbali“, které jsou například ve francouzštině či španělštině schopné umístit událost do blízkého futura.⁶⁶ Ve francouzštině bychom použili sloveso „*aller*“, ve španělštině „*ir*“. Vznikly by tak například věty „*Je vais manger*“ nebo „*Voy a comer*“. Přeložili bychom je jako „Půjdu se najíst.“ nebo „Najím se.“ Vazba, kterou bychom očekávali v italštině, tedy **andare a fare qualcosa** je v italštině prvně doložena v osmnáctém století, díky vlivu francouzštiny; ale hned v devatenáctém století opět mizí.⁶⁷ Ve francouzštině dochází k trochu jiné tvorbě, tedy pomocné sloveso *aller* + infinitiv. V italštině je nutné použít předložku „*a*“. Vznikne tedy „*Vado a mangiare*“.

2.4 Následný děj v minulosti

Jak je již zmíněno výše, český jazyk nezná relativní časy. Nehledě k tomu, zdali je hlavní věta v přítomnosti či minulosti, zachováváme stále stejné pořadí časů ve vedlejších větách. Český jazyk zná pouze gramatický čas minulý, přítomný a budoucí. Pokud se vyskytne sloveso hlavní věty v minulém čase, nedochází k žádným změnám ve vedlejších větách. (Říká, že zavolá zítra. vs. Řekla mi, že zavolá zítra). Italský jazyk je schopen pracovat s tzv. relativními časy a hojně jich využívá. Hovoříme tedy o předčasnosti, současnosti či následnosti vzhledem ke slovesu hlavní věty. Pokud sloveso v hlavní větě je v přítomném či budoucím gramatickém čase, nedochází k žádným změnám, stejně jako je tomu v českém jazyce.

Pokud je však sloveso v jednom z časů minulých, je nutno tuto skutečnost respektovat i ve vedlejších větách. Česky bychom tedy užili budoucí čas, což v italštině není možné. Pro vyjádření následného děje vzhledem ke slovesu hlavní věty v italštině použijeme složený kondicionál (*il condizionale composto*).

---

⁶⁶ Il passato prossimo.: In: Enciclopedia dell'italiano. [online] Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, Roma, 2010. Dostupné z

[http://www.treccani.it/enciclopedia/verbi-fraseologici_\(Enciclopedia_dell'Italiano\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/verbi-fraseologici_(Enciclopedia_dell'Italiano)/) dne 15.7.2015

⁶⁷ Tamtéž.

„*Te l'ho sempre detto che ti sarebbe capitato qualche cosa di simile.*“⁶⁸

V mluvené řeči někdy dochází k tomu, že je tento složený kondicionál nahrazován imperfektem.⁶⁹

3 Slovesné časy vyjadřující budoucí děj ve francouzštině

Pro vyjádření budoucího děje ve francouzštině můžeme použít několik prostředků. Podobně jako tomu bylo v předešlé části, začneme od hlavních možností, tedy od *le futur simple* a *le futur antérieur*. Zmíníme i tzv. blízkou budoucnost, *le futur proche*.

Nastíníme si, jaké další možnosti máme pro vyjádření budoucího děje; v této části tedy zmíníme formálně-gramatické prostředky, které vyjadřují budoucí děj pouze periferně. Po prostudování odborné literatury⁷⁰ jsme do našeho výběru (mimo *le futur simple* a *le futur antérieur*) zahrnuli přítomný čas (*le présent*), imperfekturní čas (*l'imparfait*), kondicionál přítomný (*le conditionnel présent*) a složený minulý čas (*le passé composé*).

Sloveso v budoucím gramatickém čase vyjadřuje situaci umístěnou do více či méně vzdálené budoucnosti vzhledem k okamžiku promluvy. Tento „budoucí okamžik“ může být definován příslovci (*bientôt...*) nebo příslovečnou větou časovou. Ve francouzštině tedy můžeme využít několika možností jak tento fakt vyjádřit. Následující kapitola se postupně zaměří na všechny uvedené možnosti, které budou vycházet zejména z díla *Le bon usage a Grammaire méthodique du français*. Stejně jako v předcházející části, bude budoucí děj představen v indikativu.

---

⁶⁸ Hamplová 203

⁶⁹ Nell'italiano medio il futuro nel passato può essere espresso anche con l'indicativo imperfetto (detto anche *prospettivo*): *disse che(certamente, forse) veniva; sembrava che veniva; non sapeva se veniva; gli chiedeva quando veniva*. Il condizionale composto. In: Enciclopedia dell'italiano. [online] Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, Roma, 2010. Dostupné z: [http://www.treccani.it/enciclopedia/condizionale_\(Enciclopedia_dell'Italiano\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/condizionale_(Enciclopedia_dell'Italiano)/) dne 16.7.2015

⁷⁰ Grevisse M., Goosse A. *Le bon usage*, Riegel M., et al., *Grammaire méthodique du français*, Wilmet M., *Grammaire critique du français*, Taišlová, J. *Mluvnice francouzštiny*.

3.1 Le futur simple

3.1.1 Význam časový

Stejně jako tomu bylo v předcházející italské části, představíme si jednoduchý budoucí čas ve francouzštině v jeho základním, tedy časovém, významu.

Ve významu časovém gramatický budoucí čas označuje aktivitu, která bude následovat po okamžiku promluvy.

„Car la jeunesse de cinquième est terrible. L'année prochaine, elle IRA en quatrième, rue Caumartin, MÉPRISERA la rue d'Amsterdam, JOUERA un rôle et QUITTERA le sax (la serviette) pour quatre livres noués par une sangle e tun carré de tapis.“ (Cocteau, Enfants terribles, Sel., p.5).⁷¹

*„Nous visiterons Venise l'été prochain.“*⁷²

Může se tedy jednat o přesný okamžik, například

*„Ils se marieront le 24 septembre prochain, juste une semaine après nous.“*⁷³

nebo o děj, který předpokládá určitou dobu trvání *„L'année prochaine, nous passerons quelques semaines à Madrid“*⁷⁴ či o děj, který se bude opakovat: *„Tous les matins, vous ferez une heure de gymnastique, puis vous irez courir vingt minutes.“*⁷⁵

Bývá většinou podpořen či upřesněn příslovcem či příslovečným určením.

„Je reviendrai demain.“

„Ils se marieront en octobre prochain.“

*„Quand nous reverrons-nous ? Dans un mois, dans un an?“*⁷⁶

---

⁷¹ Riegel M., et al., :1257

⁷² Delatour Y., et al.:53

⁷³ Poisson-Quinton S., Mimran R., Mahéo-Le Coadic:134

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

Pokud se jedná o událost časově blízkou okamžiku promluvy a téměř jistou, je le futur simple velmi často v konkurenci s tzv. futur proche nebo présentem (pojmem futur proche rozumíme tvar složený ze slovesa aller časovaného v présentu + infinitiv) a v mluveném projevu tak bývá často nahrazován.⁷⁷ (*Attends-moi, je descends danx dix minutes ! - présent*)

Je však důležité brát v potaz, že tyto dvě formy (futur simple a futur proche) nejsou vždy naprosto volně zaměnitelné a tedy nejsou 100% ekvivalentní.

Forma futur proche je vázaná na okamžik promluvy, vyjadřuje akt, k jehož naplnění jistě dojde (*Louise va avoir un bébé – je to realita, je nyní těhotná*).

Použijeme ho v případě, že chceme vyjádřit výsledek něčeho, nebo následek nějaké situace:

„Le ciel est noir, il va certainement pleuvoir“.

Jsou situace, kdy by bylo nahrazení formy futur proche formou futur simple poněkud nešťastné. Jak uvádí autoři⁷⁸, větu *„Lucie va avoir un bébé“* bychom těžko nahradili větou: *„Lucie aura un bébé“*.

Abychom tedy mohli použít formu le futur simple, bylo by potřebné větu trochu poupravit, a přidat časové údaje:

„Lucie aura un bébé en mai prochain.“ nebo vedlejší větu:

„Si le test de grossesse est positif ma soeur Louise aura enfin le bébé qu'elle désire tant“.

3.1.2 Význam modální (nečasový)

Velmi podobně jako tomu bylo v předchozím pojednání o budoucím gramatickém čase v italštině; i francouzský budoucí čas jednoduchý, (právě protože vyjadřuje

---

⁷⁶Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Poisson-Quinton S., Mimran R., Mahéo-Le Coadic:134

budoucnost, a ta je, jak víme, značně nejistá), dokáže vyjádřit postoj mluvčího, tedy význam modální.

(1) Může vyjadřovat jistotu:

Může vyjadřovat vysoký stupeň jistoty „*Dimanche, on ira au zoo avec les enfants.*“⁷⁹

Může vyjadřovat příkaz, povinnost, pravidlo „*Tu feras la vaiselle et tu rangeras ta chambre.*“⁸⁰

Může vyjadřovat „věčnost“ tedy stav, kdy nevěříme, že by byla možná změna „*Tu ne changeras jamais! Il y aura toujours des pauvres et des riches!*“

(2) Může vyjadřovat pochybnosti:

Pokud použijeme slovesa „avoir“ a „être“, především v hovorovém jazyce potom dosáhneme pochybností události v přítomnosti, například:

„*Pour qui donc a-t-on sonné la cloche des morts? Ah! mon Dieu, ce SERA pour Mme Rousseau.*“ (Proust, rech., t. I, p. 55)⁸¹

„*Ele n'est pas venue travailler ? Elle aura encore sa migraine et elle sera restée⁸² au lit*“ (Má asi migrénu...)

Může předcházet nějakou skutečnost, reakci:

„*Vous m'objecterez peut-être que... (mais).*“

Může vyjadřovat emoci „*Elle te mentira encore et tu ne diras rien! Tu plaisantes!*“

---

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Riegel M., et al., :1258

⁸² Zde se nejedná o futur simple, nýbrž o futur composé; důležitý je pro nás tvar aura.

Může vyjádřit zdvořilost „*Ça sera tout, madame? Alors, ça vous fera 10. 50 euros.*“
V takové situaci nahrazuje présent; le futur simple zde slouží jako určité zjemnění:
„*Je vous demanderai une bienveillante attention.*“⁸³

Existují však i jiné prostředky k vyjádření blízké budoucnosti, jako například spojení **être sur le point de + infinitiv** (*Je ne peux pas recevoir ce client maintenant, je suis sur le point de partir*) či **être près de + infinitiv** (*J'ai eu très peur: nous avons été près d'avoir un accident!*)

Tento budoucí gramatický čas je stále častěji nahrazován buď tzv. „blízkou budoucností“ le futur proche nebo prostým présentem. Nahradit ho můžeme i modálními slovesy, především *devoir* či *vouloir*.⁸⁴

3.2 Le futur antérieur

Vyjadřuje děj, který bude dokončen v budoucnosti. Oproti větě „*Demain, on finira de repeindre la cuisine*“ (futur simple) je ve větě „*Demain soir, on aura fini de repeindre la cuisine*“⁸⁵ použita forma futur antérieur, kde je naznačeno, že akce již bude ukončena, než nastane druhá aktivita vyjádřena budoucím časem jednoduchým.

Stejně jako budoucí čas jednoduchý (futur simple) může předbudoucí čas (futur antérieur) může vyjadřovat význam časový i modální.

3.2.1 Význam časový

Předbudoucí čas označuje budoucí skutečnost, která je považována za ukončenou vůči jiné aktivitě vyjádřené budoucím časem jednoduchým.

„*Demain, on finira de repeindre la cuisine.*“ (věta pouze ve futur simple)

---

⁸³ Riegel M., et al., :1257

⁸⁴ Riegel M., et al., :1258

⁸⁵ Poisson-Quinton S., Mimran R., Mahéo-Le Coadic:134

„*Demain soir, on aura fini de repeindre la cuisine.*“⁸⁶ (bude již vymalována)

Význam modální

Obdobně jako le futur simple je gramatický čas futur antérieur (pokud není doplněn časovými příslovci) schopen vyjádřit domněnku, pochybnost, možnost. V tomto případě se jedná o děj dokončený v minulosti, například:

„*Il revient: il aura oublié quelque chose.*“⁸⁷ (Asi si něco zapomněl).

„*Pauvre enfant! On t'a maltraitée, c'est ta femme de chambre qui t'aura trahie.*“ (Musset, *Il ne faut jurer de rien*, III, 4.)⁸⁸

3.3 “Blízká budoucnost” (le futur proche)

Jak je uvedeno v Mluvnici francouzštiny⁸⁹ pro vyjádření budoucího děje můžeme vyjádřit i pomocí tzv. “*périphrases verbales*” čili verbálních perifrází. I když v části italské se tato možnost nacházela pod okrajovými formami, zde jsme ji umístili pod jednu z hlavních možností, jak ve francouzském jazyce vyjádřit budoucí děj. Především v mluvené francouzštině se totiž tento způsob vyjádření budoucího děje stává velmi častým a často tak může nahradit le futur simple..

Jak je dále uvedeno, v některých krajích Francie bychom dokonce mohli použít pomocné sloveso “*pouvoir*” ve významu budoucnosti například

“*Il veut pleuvoir*” . Bude pršet.

---

⁸⁶ Poisson-Quinton S., Mimran R., Mahéo-Le Coadic:136

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Riegel M., et al., :1258

⁸⁹ Taišlová, J.:156

3.4 Formálně-gramatické prostředky, které budoucí děj vyjadřují jen periferně

3.4.1 L'imparfait

Pokud použijeme sloveso aller v imperfektu spolu s infinitivem plnovýznamového slovesa, vyjádříme tím děj blízké budoucnosti, k jehož realizaci nedošlo. Taišlová uvádí jako příklad

„Il allait me le dire quand quelqu'un a sonné. (Chystal se/Chtěl/Hodlal mi říci. / Již již mi to říkal, když někdo zazvonil.)⁹⁰

3.4.2 Présent

Další možnost, jak vyjádřit budoucí děj ve francouzštině nám nabízí přítomný čas. Některé události tak mohou být prezentovány jako součást přítomnosti, i když odkazují do budoucnosti. Událost obvykle bývá doprovázena příslovečným určením času. I když budoucnost se v takovémto případě nemusí nutně jevit jako zvláště blízká, podstatný je zde fakt, že událost se jeví jako již nezvratitelná, téměř skoro uskutečněná.

„Nous sommes prêts dans un instant.“ (Za okamžik jsme hotovi).⁹¹

„Votre père? Je le quitte à l'instant.“

„J'arrive dans cinq minutes“.⁹²

3.4.3 Le passé composé

Složený minulý čas, tedy le passé composé, je jedním z hlavních časů minulých. Existuje však možnost jeho použití k označení budoucí události, která je ovšem prezentována jako kdyby již proběhla. Obvykle bývá sloveso doplněno příslovečným určením času, jak například můžeme najít v Grammaire méthodique du français⁹³:

“ Un peu de patience: j'ai fini (j'aurai fini) dans un instant. ”

---

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Hendrich J., Radina O., Tláškal J.:419

⁹² Riegel M., et al., :1248

⁹³ Tamtéž:1255

“J’irai les chercher en voiture au train de 4 h 2. –Dans la voiture à Fromentin, peut-être?”

Je répondis bien vite: “Non, dans celle du père Martin.

Oh! Alors vous n’êtes pas revenus.” (Alain Fournier, Gr. Meaulnes, I, 3)

Běžně bychom pak spíše použili tvar *Vous ne serez pas vite revenus.*

Dále je uvedena povinnost užít složeného minulého času po “si” v podmínkových větách, a to v takových případech, kdy je nutné vyjádřit budoucí děj, který je předčasný vzhledem k ději vyjádřenému slovesem hlavní věty, například

“Si dans deux heures la fièvre a monté, vous me rappellerez.” (A nikoliv Si ....., la fièvre aura monté...)⁹⁴

3.5 Le futur simple a le futur antérieur v minulosti

Jak již bylo řečeno v části italské; italský jazyk, stejně jako francouzský, na rozdíl od českého, disponuje relativními časy, hovoříme o předčasnosti, současnosti či následnosti vzhledem k události, ne k okamžiku promluvy.

V češtině se takový problém řeší použitím gramatického času minulého, přítomného a budoucího za všech okolností; nehraje roli, zda sloveso hlavní věty je v přítomném nebo v jednom z minulých gramatických časů.

Pokud bychom chtěli vyjádřit následný děj vzhledem ke slovesu v hlavní větě v minulosti, použijeme kondicionál přítomný. Jak uvádí Delatour, například *„C’est le 15 décembre.; Noël sera bientôt là.“* by bylo nutné změnit na *C’était le 15 décembre; Noël serait bientôt là.*⁹⁵

Delatour dále uvádí případy „les futurs proches“ v minulosti, kde je nutné užít imparfait sloves *aller*, případně *devoir* či *être* sur le point de + infinitiv.

---

⁹⁴ Riegel M., et al., :1255

⁹⁵ Delatour, Y., et al, 1991:56

Uvedeme tedy například větu „*Il dit qu'il va m'aider.*“ (která by tedy zněla *Il a dit qu'il allait m'aider*) nebo „*Le train doit arriver dans une heure*“ (ted *Le contrôleur m'a dit que le train devait driver dans une heure.*)

V minulosti můžeme vyjádřit i hodnotu času předbudoucího, tedy formy futur antérieur. V tomto případě bychom použili tvaru minulého podmiňovacího způsobu, tedy pomocného slovesa avoir či être vyčasovaného v přítomném čase a přičestí minulého významového slovesa. Jako i jiné časy složené, i tento označuje ukončenou, dokončenou činnost, například „*Le médecin dit que le malade pourra sortir quand il aura repris des forces.*“ (která by zněla *Le médecin a dit que le malade pourrait sortir quand il aurait repris des forces.*)⁹⁶

---

⁹⁶ Delatour, Y., et al, 1991:56

Shrnutí

Teoretická část velmi detailně popsala, jak je možno vyjádřit budoucí děj v italském a francouzském jazyce, za pomoci různých prostředků.

Během výkladu teoretické části jsme došli k závěru, že tzv. “blízká budoucnost” le futur proche nemá v italském jazyce přímou ekvivalenci. Jelikož jsme studiem odborných pramenů zjistili, že taková možnost je v italském jazyce spíše okrajová, neočekáváme naprostou ekvivalenci a domníváme se, že tam, kde bude v paralelním korpusu na straně francouzské futur proche, bude v italských materiálech futuro semplice, tedy jednoduchá budoucnost, či by se tam eventuálně mohl nacházet prézens, jelikož jeho užití pro vyjádření blízké budoucnosti je stále na vzestupu. Neočekáváme tedy častý výskyt korespondence “je vais faire quelquechose” s italským “vado a fare qualcosa.”

Další hypotézou je, že francouzské užití imperfekta pro zamýšlení vykonání budoucího děje (mále jsem, chystal se) nemá přesný italský ekvivalent, , ale nedochází k použití stejného formálně-gramatického prostředku, tedy k užití imperfekta.

Dále ověříme hypotézu, že užití futur simple a futuro semplice je plně ekvivalentní a vyjadřují naprosto stejné skutečnosti.

Podobně i v obou jazycích jsou složené minulé časy schopné vyjádřit budoucí děj, který je jistý, naplánovaný a je prezentován, jako kdyby už došlo k jeho naplnění. V tomto případě neočekáváme žádné změny.

Praktická část tedy bude sloužit jako dokreslení teoretické části, kdy nás zajímá, zdali to, co jsme popsali výše, skutečně funguje i v praktickém jazyce.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V předchozích částech jsme se detailně zabývali výkladem budoucích gramatických časů 2 románských jazyků, italského a francouzského. Začali jsme italskou částí, ve značné míře opřené o Renziho, poté jsme zmínili velmi podobně i časy francouzské, z velké části čerpané z Grammaire méthodique du français.

V následující části se budeme snažit ověřit či vyvrátit poznatky získané v první části a především pak námi stanovené hypotézy. Budeme se tedy zabývat analýzou komparace italských a francouzských budoucích dějů. K tomuto účelu nám poslouží paralelní jazykový korpus Intercorp, který je součástí projektu Český národní korpus, podporovaného Ministerstvem školství České republiky v rámci programů Projekty velkých infrastruktur pro vědu, výzkum, a inovace (2012-2015). Cílem takového korpusu je vybudovat paralelní synchronní korpus a korpusy dalších jazyků. Uživatelům je přístupný po registraci. Na jeho tvorbě se podílejí pedagogové a studenti FF UK v Praze.⁹⁷

4.1 Paralelní korpus Intercorp

Prvním krokem tedy bylo zjištění, s jak velkým vzorkem se budeme vůbec zabývat. Prvnímu kroku následoval výběr textů a hlavně odznačení těch, které nebyly v originálním jazyce, tedy italsky. Při našem výzkumu jsme chtěli i vědět, jak početně jsou zastoupeny jednotlivé skupiny sloves dle zakončení slovesa v infinitivu.

Po zadání požadovaných parametrů jsme zadali základní dotaz, tedy počet sloves v italské části korpusu. Výsledkem bylo 11 092 682 výskytů na 1523 stranách. Dle očekávání nejfrekventovanějším slovesem v korpusu bylo „essere“ a „avere“.

Cílem práce je snaha co nejpodrobněji ověřit paralelní výskyt formálně-gramatických prostředků v obou jazycích. Hledání jsme započali od poslední strany, kde jsme od různých hapaxů došli k prvnímu italskému plnovýznamovému slovesu. Cílem bylo uvedené teoretické poznatky podpořit či vyvrátit a podpořit tak teoretickou část. Po dlouhých hodinách procházení výsledků jsme nakonec dospěli k rozhodnutí

---

⁹⁷ <https://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/> dne 10.7.2015

zkoumat určitou skupinu sloves, námi vytvořenou. Na základě frekvenčního seznamu jsem vybrali skupinku sloves, na jejichž příkladu se budu snažit demonstrovat výskyt (či absenci) formálně-gramatických prostředků z první kapitoly.

Prvním krokem tedy byl dotaz [(lemma="*.are")&(tag="V.*")], kterým jsme chtěli zjistit počet výskytů sloves zakončených na –are v celém korpusu. Výsledek činil 4 672 001 výskytů. Po zkrácení výběru, kdy byla ve výběru pouze originální díla, už však výsledek činil pouze 114 085.

Ve skupině –ere jsme pak na celý korpus zjistili 4 641 590 výskytů, po omezení výběru pouze na originál potom 112 379. Na skupinu s –ire potom připadl 1 120 312, po omezení výběru na originál pouze 33 335.

Pro předkládanou práci byly použity následující texty z paralelního korpusu Intercorp, ze kterého byl vytvořen subkorpus, který lépe zrcadlil požadavky stanovené pro vyhledávání. Tohoto subkorpusu jsme dosáhli odstraněním nepůvodních děl. Zbyla tak následující díla: (seřazeno dle frekvenčního seznamu)

Elsa Morante – Příběh v historii

Umberto Eco – Jméno růže

Italo Calvino – Naši předkové

Giuliano Procacci – Dějiny Itálie

Alessandro Barrico – City

Paolo Giordano – Osamělost prvočíslel

Sebastiano Vassali - Labuť

Sebastiano Vassali - Nespočet

Antonio Tabucchi – Pohled z druhé strany

Alessandro Barico – Oceán moře

Carlo Lorenzi Collodi – Pinocchiova dobrodružství

Giuseppe Bonaviri – Il sarto della stradalunga

Giuseppe Bonaviri – Nezměrný čas

Leonardo Sciascia – Den sovy

Antonio Tabucchi – Indické nokturno

Giorgio Agamben – Prostředky bez účelu

Alessandro Baricco – Hedvábí

Antonio Tabucchi – Sny o snech

EUROPARL (soubor textů)

Po pečlivém prozkoumání námi vytvořeného subkorpusu jsme zjistili, že korpus nabízí na 207 stranách celkem 10 331 výskytů, přičemž od strany 109 již začínají hapaxy.

Nejprve výzkum probíhal jednotlivě, tedy výskyt po výskytu, ale zcela evidentně se takové vyhledávání jeví jako velmi neefektivní. Navíc po rozhodnutí, na která slovesa se zaměříme, vznikl další, mnohem závažnější problém. Vytvořený frekvenční seznam, postupně ověřovaný v korpusu, vlastně vůbec nezajišťoval, že uvedená italská slovesa se budou vyskytovat paralelně i v části francouzské. Proběhl pokus vyhledat konkrétní tvary sloves v jednotlivých budoucích gramatických časech, to ovšem vedlo jen k obrovské časové ztrátě, nikoliv však k vyhledání požadovaných parametrů.

Přistoupili jsme tedy k dotazu mnohem konkrétnějšímu, abychom vyhledávání zefektivnili.

Stejně jako v předešlém vyhledávání jsme začali vyhledávat v italském korpusu, zarovnali k němu francouzskou verzi, a zadali obecný dotaz, aby se zobrazovala pouze slovesa, tedy dotaz [(tag="V.*")]. Vyhledávání bylo zúženo na subkorpus, který jsme

vytvořili pouze z originálních děl. Stejný dotaz jsme potom zadali i do druhé části, tedy do zarovnaného francouzského korpusu. Po dlouhé době hledání bylo výsledkem 44 977 výskytů zadaného dotazu, tedy slovesa v obou paralelních částech korpusu. Z tohoto seznamu jsme však ještě potřebovali docílit pouze tvarů, které by vyjadřovaly budoucí děj.

Po otevření záložky „Frekvence“ jsme v podzáložce „Vlastní“ nastavili vyhledávání lemmat, a nechali korpus vytvořit frekvenční seznam, který 14 různých tvarů, které se zobrazily na jedné straně.

Pro potřeby této diplomové práce jsme dále výběr zúžili pouze na FUTU, tedy na tvary vyskytující se v gramatickém čase označující budoucí děj. Postupně prozkoumáme další možnosti, abychom ověřili hypotézy, že i např. passato prossimo je schopno vytvořit budoucí děj. Po užším výběru pouze na futurum s frekvencí 1074, nám již korpus nabídl konkrétní překlady. V základní tabulce jsme poté přistoupili ještě jednou k přesnějšímu vyhledávání, jehož výsledky nám zobrazily přesné zastoupení sloves.

Po otevření záložky „Frekvence“ jsme opět na záložce „Vlastní“ vytvořili vlastní dotaz a získali tak jasný a stručný přehled o tom, jaká slovesa se vůbec v korpusu

vyskytují. Tento seznam měl 10 stran. Nejpočetnějším se tak stal tvar „sarà“, s frekvencí 100; od strany 3 až do strany 10 se potom vyskytovaly pouze hapaxy.

Tab. 2. Frekvenční seznam

Celkem: 460 (10 str.)

	word	Frekvence	
1.	p/ n sarà	100	
2.	p/ n saranno	37	
3.	p/ n dirò	33	
4.	p/ n avrà	26	
5.	p/ n potrà	25	
6.	p/ n dovrà	21	
7.	p/ n sarò	17	
8.	p/ n avrò	16	
9.	p/ n sarai	16	
10.	p/ n farà	15	
11.	p/ n farò	14	
12.	p/ n farai	9	
13.	p/ n darò	9	
14.	p/ n Sarà	9	
15.	p/ n dirà	9	
16.	p/ n verranno	8	
17.	p/ n avrai	8	
18.	p/ n saremo	8	
19.	p/ n troverai	8	
20.	p/ n potranno	7	
21.	p/ n dovranno	7	
22.	p/ n avranno	7	
23.	p/ n vorrà	7	

Tab. 3. Frekvenční seznam

24.	p/ n saprai	7	
25.	p/ n dovrò	7	
26.	p/ n vedrà	6	
27.	p/ n vedrai	6	
28.	p/ n potrò	6	
29.	p/ n appariranno	6	
30.	p/ n faremo	5	
31.	p/ n darà	5	
32.	p/ n rivedremo	5	
33.	p/ n verrà	5	
34.	p/ n racconterò	5	
35.	p/ n potremo	5	
36.	p/ n passerà	5	
37.	p/ n anderò	5	
38.	p/ n porterò	5	
39.	p/ n vedremo	5	
40.	p/ n diventerai	4	
41.	p/ n leverà	4	
42.	p/ n pentirai	4	
43.	p/ n potrai	4	
44.	p/ n toccherà	4	
45.	p/ n vorrai	4	
46.	p/ n Vedremo	4	
47.	p/ n dirai	4	
48.	p/ n porterà	4	
49.	p/ n chiederò	4	
50.	p/ n parlerò	4	

	word	Frekvence	
51.	p/ n vedrete	3	■
52.	p/ n porrà	3	■
53.	p/ n imparerò	3	■
54.	p/ n terrà	3	■
55.	p/ n bisognerà	3	■
56.	p/ n lascerà	3	■
57.	p/ n liberò	3	■
58.	p/ n dovremo	3	■
59.	p/ n sapremo	3	■
60.	p/ n staremo	3	■
61.	p/ n dovrete	3	■
62.	p/ n cercheremo	3	■
63.	p/ n dettero	3	■
64.	p/ n occorrerà	3	■
65.	p/ n crederai	3	■
66.	p/ n accadrà	3	■
67.	p/ n avremo	3	■
68.	p/ n apparirà	3	■
69.	p/ n torneremo	3	■
70.	p/ n Bisognerà	3	■
71.	p/ n mangerò	3	■
72.	p/ n vorrete	2	■
73.	p/ n andrà	2	■
74.	p/ n spiegherò	2	■
75.	p/ n farete	2	■
76.	p/ n chiamerò	2	■
77.	p/ n riparleremo	2	■

78.	p/ n raddoppierà	2	■
79.	p/ n andrò	2	■
80.	p/ n tormenteranno	2	■
81.	p/ n penseremo	2	■
82.	p/ n confesserai	2	■
83.	p/ n metterò	2	■
84.	p/ n rivedrò	2	■
85.	p/ n cheterà	2	■
86.	p/ n troveremo	2	■
87.	p/ n seguiranno	2	■
88.	p/ n cercherà	2	■
89.	p/ n cercherò	2	■
90.	p/ n troverete	2	■
91.	p/ n chiederanno	2	■
92.	p/ n porterai	2	■
93.	p/ n riconoscerà	2	■
94.	p/ n terrò	2	■
95.	p/ n dovrai	2	■
96.	p/ n divertiremo	2	■
97.	p/ n Cercherò	2	■
98.	p/ n perdonerà	2	■
99.	p/ n proverò	2	■
100.	p/ n crederà	2	■

	word	Frekvence	
101.	p/ n verremo	2	
102.	p/ n porteremo	2	
103.	p/ n studierò	2	
104.	p/ n lascerò	2	
105.	p/ n toglierà	2	
106.	p/ n diranno	2	
107.	p/ n direte	2	
108.	p/ n Vorrà	2	
109.	p/ n lasceremo	2	
110.	p/ n vorrò	2	
111.	p/ n Avrai	2	
112.	p/ n Morirà	2	
113.	p/ n Potrete	2	
114.	p/ n Dirò	2	
115.	p/ n continueranno	2	
116.	p/ n starò	2	
117.	p/ n cadrà	2	
118.	p/ n riuscirò	2	
119.	p/ n lavorerò	2	
120.	p/ n riusciranno	2	
121.	p/ n troverà	2	
122.	p/ n parrà	2	
123.	p/ n canteranno	2	
124.	p/ n raggiungerà	2	
125.	p/ n troverò	2	
126.	p/ n arriverà	2	
127.	p/ n ritornerà	2	

128.	p/ n adirò	2	
129.	p/ n Tonno	2	
130.	p/ n Mostreremo	2	
131.	p/ n guarderemo	2	
132.	p/ n avrete	2	
133.	p/ n andranno	2	
134.	p/ n ripartiremo	2	
135.	p/ n Vorrete	2	
136.	p/ n spetterà	2	
137.	p/ n cadranno	2	
138.	p/ n finirà	2	
139.	p/ n incontrerai	2	
140.	p/ n andremo	2	
141.	p/ n sarete	2	
142.	p/ n daremo	2	
143.	p/ n solleveranno	2	
144.	p/ n Dovrà	2	
145.	p/ n Dovrò	2	
146.	p/ n chiuderò	1	
147.	p/ n capirà	1	
148.	p/ n nevicherà	1	
149.	p/ n vigilerà	1	
150.	p/ n Andrò	1	

strana 3

Každý výskyt byl prozkoumán jednotlivě, tzn. sloveso po slovese v každém jeho výskytu. V každém příkladu se budu snažit uvést příklady k potvrzení teoretické části, a také uvést zajímavé příklady, na které jsem při hledání narazila.

Jednotlivé příklady budou komentovány pro větší přehlednost rovnou během výzkumu

Jedním z tvarů, který vykazoval vysokou frekvenci, byl tvar „dirò.“

4.1.1 Diró

1) Příklad

Vi **dirò**...senza avvedermene, mi sono strofinato a un muro, che era imbiancato di fresco...

Překlad : C'est à dire que....voilà : sans m'en apercevoir, je me suis frotté à un mur qui venait d'être peint ....

Jak vidíme, nedošlo zde naprosto ke stejnému překladu, futuro semplice bylo ve francouzském jazyce nahrazeno vazbou s infinitivem. Tato možnost v teoretické části nebyla zaznamenána.

2)Příklad

No so dire se impallidì, ma **dirò** che tanto mi attendevo che impallidisse che lo vidi impallidire.

Překlad: Je ne saurais dire s'il pâlit, mais je **dirai** que je m'attendais tellement à ce qu'il pâlit que je le vis pâler.

V tomto příkladu můžeme podpořit naši hypotézu o vzájemné « rovnosti » gramatických budoucích časů futuro semplice a futur simple.

3) Příklad

A varie cose, di cui ti **dirò**.

Překlad: À différentes choses, que je te **dirais**.

Zde je ve francouzském překladu užit podmiňovací způsob, jehož užití působí více formálněji.

4) Příklad

Non **dirò** comunque che essa suggerisse sentimenti di giocondità.

Překlad : Je ne **dirais** pourtant pas qu'elle suggérerait des sentiments joyeux.

Další užití kondicionálu, které slouží ke zjemnění, a též vyjadřuje menší procento jistoty.

5) Příklad

Ve lo **dirò** io , miei cari e piccoli lettori ;

Překlad: Je **vais** vous le dire , mes chers petits lecteurs .

Překlad italského futuro semplice francouzským le futur proche, tedy tzv. blízkou budoucností. Zde očekáváme, že k „budoucnosti“ dojde vzápětí. Tuto skutečnost lépe odráží le futur proche, než futur simple.

6) Příklad

Vi **dirò** ... era un mio amico !

Překlad: C'est à **dire** ... c'était mon ami !

7) Příklad

Tu mi **ubbidirai** e **farai** sempre quello che ti **dirò** io .

Překlad: Mais tu **devras** m'obéir et faire tout ce que je te **dis**.

Zde vidíme překlad pomocí přítomného času. Domnívám se, že je zde užit, protože působí více aktuálně; jak je zmíněno v teoretické část, podstatné je to, že naplnění skutku je již neodvratné, je naprosto jisté.

V první části věty (tedy „ubbidirai“ a „farai“) vidíme užití budoucího času v jeho modálním významu, kde nám označuje rozkaz. Francouzský ekvivalent byl poté zvolen za pomoci způsobového slovesa a jeho spojení s infinitivem, které osobně nevnímám tak silně jako právě imperativ z první italské věty.

Z 33 výskytů tak byl gramatický budoucí čas futuro semplice přeložen téměř v každém případě francouzským gramatickým časem futur simple. Případy, kde tomu bylo jinak, jsme si zmínili výše.

Dalším tvarem, který jsme prozkoumali, byl tvar „troverai“.

4.1.2 Troverai

Z 7 nalezených výskytů téměř všechny příklady byly přeloženy naprosto identicky, tedy futuro semplice francouzským gramatickým budoucím časem, jak to potvrzují i následující příklady.

8) Příklad

Arrivato che sarai sotto la Quercia grande, **troverai** disteso sull' erba un povero burattino mezzo morto .

Překlad: Arrivé sous le Grand Chêne, tu **trouveras** une marionnette à moitié morte étendue sur l'herbe.

9) Příklad

Anzi , ne **troverai** uno poco lontano di qui

Překlad: Certainement - répondit le Dauphin - Tu en **trouveras** même un non loin d'ici.

10) Příklad

Ti friggerò in padella assieme a tutti gli altri pesci, e te ne **troverai** contento .

Bon , laisse -moi faire : je te ferai frire avec les autres et tu en **seras** content .

11) Příklad

Se scenderai nella cripta della chiesa dove è custodito il tesoro dell' abbazia , **troverai** reliquiari di una tale squisita fattura che

Překlad: Si tu descends dans la crypte de l'église où est gardé le tresor de l'abbaye, tu **trouveras** des reliquaires.

12) Příklad:

Gratta l' eresia , **troverai** il lebbroso .

Překlad: Gratte l'hérésie , tu **trouveras** le lépreux .

13) Příklad:

Tu poi ritorna qui fra una ventina di minuti e **troverai** l' arboscello già spuntato dal suolo e coi rami tutti carichi di monete

Překlad: Mais toi, en revenant dans une vingtaine de minutes, tu **trouveras** un jeune arbre qui aura déjà poussé et dont les branches seront Charles de pièces d'or.

I v těchto příkladech se nám potvrdila hypotéze, že při překladu italského gramatického času il futuro semplice se používá zejména francouzský ekvivalent le futur proche.

Dalším příkladem, který jsme vyhledali, byl tvar „metterò“

4.1.3 Metterò

13) Příklad

Invece di te, **metterò** a bruciare sotto lo spino qualche burattino della mia Compagnia.

Překlad: Je vais donc te **remplacer** par l'une de mes marionnettes.

14) Příklad

Che nome gli **metterò** ? - disse fra sé e sé .

Překlad: Quel nom lui **donner** ? - se domanda -t-il - Je l'appellerai bien Pinocchio .

Dalším vyhledaným příkladem bylo tvar "avrà", s 26 výskyty. Tvar byl vybrán především proto, že jsem se domnívala, že ho bude využito zejména k tvorbě předbudoucího času.

4.1.4 Avrà

15) Příklad

E il mio babbo mi **avrà aspettato**?

Překlad: Est-ce qu'il m'**aura attendu**, mon papa?

16) Příklad

E quale di questi sistemi **avrà usato** Venanzio?

Překlad: Et lequel de ces systèmes **aura utilisé** Venanzio ?

17) Příklad

Se lo ha preso Bencio, **avrà immaginato** che prima o poi avrei avuto il sospetto che ho avuto e sarei tornato nel laboratorio, altrimenti non avrebbe agito così in fretta.

Překlad : Si c'est Bence qui l'a pris, il **aura imaginé** que tôt ou tard j'aurais le soupçon que j'ai eu et retournerais dans le laboratoire, autrement il n'eût pas agi avec une telle hâte.

18) Příklad

L' imputato, reo confesso, sarà condotto ad Avignone, dove **avrà luogo** il processo definitivo , a salvaguardia scrupolosa della verità e della giustizia , e solo dopo quel regolare processo sarà bruciato .

Překlad: Le prévenu , qui s'est reconnu coupable , sera conduit en Avignon , où **aura lieu** le procès définitif , pour sauvegarde scrupuleuse de la vérité et de la justice , et seulement après ce procès régulier , il sera brûlé .

19) Příklad:

.... il suo occhio sinistro di un verde felino , e **avrà** due pupille , e le sue palpebre saranno bianche,.....

Překlad:... son oeil droit injecté de sang , son oeil gauche d'un vert félin , et il **aura** deux pupilles , et ses paupières seront blanches...

20) Příklad:

Comunque appena si **saranno** conclusi i lavori e appena la Commissione **avrà preso** la decisione , il Parlamento sarà informato e così l' onorevole Jarzembowski avrà una risposta compiuta anche nel merito,.....

Překlad: Dès qu'il **sera**, et dès que la Commission **aura pris** une décision, le Parlement en sera informé et M. Jarzembowski recevra une réponse complète, en plus des informations que j'ai pu donner, concernant les propositions de la Commission quant aux sept...

21) Příklad

Cosa **avrà voluto** dirmi ? " chiesi.

Překlad: Qu'**aura** -t-il **voulu** nous dire ? demandai – je.

22) Příklad

Come il lettore **avrà immaginato** , nella biblioteca del monastero non trovai traccia del manoscritto di Adso

Překlad: Comme le lecteur **l'aura imaginé**, dans la bibliothèque du monastère je ne trouvai trace du manuscrit d'Adso.

I v ostatních příkladech dále odpovídal tvar **avrà** + přičestí tvaru **aura** + přičestí.

Do dalšího výzkumu jsme vybrali tvar „potranno“ jako zástupce modálních sloves.

4.1.5 Potranno

23) Příklad

Ma non si **potranno** avere dei libri , " dissi , " Bencio ha avuto ordine

Překlad: Mais il sera impossible d'avoir des livres, dis-je, Bence a reçu l'ordre.

24) Příklad

Il sesto giorno all' ora quarta il firmamento si spaccherà da oriente a occidente e gli angeli potranno guardare sulla terra attraverso la fessura dei cieli e tutti coloro che sono sulla terra **potranno** vedere gli angeli che guardano dal cielo .

Překlad: Le sixième jour, à la quatrième heure, le firmament se fendra de l'orient à l'occident et les angel pourront regarder sur la terre à travers la trouée dex cieux et tous ceux qui sont sur la terre pourront voir les angel qui regardent du ciel.

Ve většině případů byl tvar potranno přeložen ekvivalentním výrazem pourront; pokud bylo k překladu užito sloveso jiného významu, rovněž bylo užito budoucího gramatického času le futur simple.

Dalším slovesem, jehož tvary jsme zkoumali, byl tvar „parlerò“ se 4 výskyty.

4.1.6 Parlerò

25) Příklad

Bencio , se non me lo dici ne **parlerò** all' Abate

Překlad: Bence, si tu ne mel e dis pas, j'en **parlerai** à l'Abbé.

26) Příklad

Si fanno oggi macchine prodigiose, di cui un giorno ti **parlerò** , con cui veramente si può dirigere il corso della natura .

Překlad: On fait aujourd'hui des machines prodigieuses,dont je te **parlerai** un jour, avec lesquelles on peut vraiment diriger le cours de la nature.

27) Příklad

Non gli **parlerò** di danaro , gli chiederò solo di consentire con una sana interpretazione delle scritture.

Je ne lui **parlerai** pas de l'or, je lui demanderai seulement d'être accord avec une saine interprétation des Ecritures.

28) Příklad

Così **parlerò** il Signore.

Překlad: Ainsi **parlera** le Seigneur.

Zde došlo k překladu za pomoci jiné osoby, nicméně použitý gramatický čas zůstal zachován.

Dále jsme si do svého výzkumu vybrali tvar „sarà“, který byl se svojí frekvencí 100 jako první na seznamu. Zde jsme očekávali, že se zřejmě vyskytne futuro anteriore pohybových sloves, nebo bude, stejně jako u předchozích příkladů, postupováno stejně, tedy že italské futuro semplice bude přeloženo pomocí futur simple.

4.1.7 Sarà

29) Příklad

E temete per il quarto , perché sarà colpita la terza parte del sole , e della luna e delle stelle , così che **sarà** buio quasi completo.

Překlad: Et craignez pour le quatrième, parce que seront frappés le tiers du soleil et le tiers de la lune et le tiers des étoiles, si bien que l'obscurité **sera** presque complète.

30) Příklad

E **sarà** a questo punto , che è appunto questo .....

Překlad: Et ce **sera** juste à ce point-là , qui est.....

31) Příklad

E quella **sarà** la conoscenza piena , l' intuizione del singolare.

Překlad: Et là, ce **sera** pleine connaissance , l' intuition du singulier.

32) Příklad

Ma piuttosto, per non stare a meditare troppo su qualcosa che **sarà** meglio dimenticare , se ci riuscirai, e mi parve che a questo punto la sua voce si affievolisse come per qualche interna commozione , " chiediamoci piuttosto il senso di quanto è accaduto questa notte .

Překlad: Mais plutôt, pour ne pas nous attarder à trop méditer sur quelque chose qu' il **vaudra** mieux **oublier** , si tu y parviens (et il me sembla qu'ici sa voix s' affaiblit comme sous le coup d' une émotion secrète), demandons -nous plutôt le sens de ce qui s' est passé cette nuit .

32) Příklad

Se conosco bene Bernardo entro domani , ecomplice la nebbia , Ubertino **sarà stato ucciso** .

Překlad: Si je connais bien Bernard, d' ici demain, et avec la complicité du brouillard, Ubertin **sera tué**.

Zde konečně nacházíme případ překladu trpného rodu v gramatickém čase futuro anteriore, v překladu byl však zvolen futur simple, i když také v trpném rodě.

33) Příklad

E **sarà** ancora perché in un momento in cui, come filosofo, dubito che il mondo abbia un ordine, mi consola scoprire, se non un ordine, almeno una serie di connessioni in piccole porzioni degli affari del mondo .

Překlad: Et ce **doit** être encore parce que dans un moment où, comme philosophe, je doute que le monde ait un ordre , je trouve une consolation à découvrir , sinon un ordre , du moins une série de liens dans les menus lots des affaires du monde.

V tomto případě se setkáváme v originále s gramatickým časem futuro semplice, který byl přeložen způsobovým slovesem. Takovou možnost, tedy že způsobové sloveso za určitých okolností /právě poka se jedná například o dovere/ má schopnost vyjádřit budoucí děj.

Každý další jednotlivý výskyt tvaru „sera“ byl i nadále ve francouzské části překládán francouzským ekvivalentem le futur simple.

Přistoupili jsme tedy k dalšímu výběru, a to tvaru „farò“.

4.1.8 Farò

34) Příklad

Sai che cosa **farò**?

Překlad: Sais -tu ce que je **vais faire** ?

35) Příklad

O Dio mio ! come **farò** ora a tornare a casa ?

Překlad: Oh, mon Dieu! Comment je **vais faire** pour rentrer à la maison?

Uvedené příklady byly jedněmi z mála příkladů, kdy byl italský gramatický čas futuro semplice přeložen francouzským ekvivalentem le futur proche. Domníváme se, že důvod by mohl mít fakt, že jde o přímou řeč, navíc oba výskyty pocházejí z díla Pinocchiova dobrodružství, které je dle předpokladu protkáno povětšinou hovorovým jazykem.

36) Příklad

„Chi pensate **verrà** nominato al suo posto ? " chiese Guglielmo

Překlad: „Qui , pensez -vous , **sera** nommé à sa place? »demanda Guillaume

Zde vidíme užití slovesa venir v italském originále v gramatickém čase il futuro semplice, kterému ve francouzském překladu odpovídá očekávaný ekvivalent, tedy futur simple, oba v trpném rodě.

Ostatní 3 výskyty byly přeloženy identicky, tedy pomocí futur simple.

Dalším tvarem, který jsme ověřovali v paralelním korpusu Intercorp byl tvar „potrà“.

37)Příklad

Contro cui neppure il papa **potrà** ormai andare .

Překlad: Et là-contre, pas même le pape ne **pourra** désormais aller.

38)Příklad

E se qualcuno si chiederà da chi , l' abbazia **potrà** ben sopportare un altro delitto , e si dirà che erano diavoli evocati da Remigio coi suoi gatti neri , o qualche dolciniano superstite che ancora si aggira tra queste mura ...

Překlad: Et si quelqu'un se demande par qui, l'abbaye **pourra** bien supporter un autre crime, et l'on dira que c'étaient des diables évoqués par Rémigio avec ses chats noirs, ou quelque dolcinien rescapé qui hante encore ces murailles.

39) Příklad

Però se l' intuizione dell' individuale è l' unica buona , come **potrà** la scienza arrivare a ricomporre le leggi universali attraverso cui , e interpretando le quali , la magia buona diventa operativa?

Překlad: Cependant, si l'intuition de l'individuel est unique qui vaille, comment la science **pourra-t-elle** arriver à recomposer les lois universelles à travers lesquelles, et par l'interprétation desquelles, la bonne magie devient opérante.

40)Příklad

..... che nessuno **potrà** essere salvato se non farà parte della setta ...

...Překlad: que nul ne **pourra être** sauvé s'il ne fait partie de la secte, qu'aucun pape ne peut remettre les péchés ...

Ve výše zmíněných příkladech jsme našli 100% shodu, tedy ve všech případech byl francouzsky zarovnaný korpus přeložen naprosto stejným gramatickým prostředkem jako italský originál.

Dalším tvarem, který jsme zahrnuli do našeho výběru, byl tvar „vedrete“.

Následující tvary měly všechny pouze dva výskyty.

4.1.9 Vedrete

41)Příklad

No, ora **vedrete** , " disse Bernardo facendosi strada all' interno.

Překlad: Non, vous **allez voir** » , dit Bernard en se frayant un chemin pour entrer .

Zde můžeme pozorovat jeden z mála případů, kdy je italský budoucí čas futuro semplice přeložen tzv. „blízkou budoucností“.

42) Příklad

- Provatevi e **vedrete** !

Překlad: Bah! Essayons!

Zde můžeme zaznamenat překlad slovesa vedrete jako imperativ do první osoby množného čísla. (Tak to zkusme!)

Zbytek výskytů byl přeložen naprosto identicky.

4.1.10 Perdonerà

43) Příklad

In altre parole, se ce ne sarà bisogno , il cellario o Salvatore sono nostri , e Dio ci **perdonerà** questa prevaricazione , visto che perdona tante altre cose , " disse , e mi guardò con malizia , né io ebbi animo di fare osservazioni sulla liceità di quei suoi propositi.

Překlad: Autrement dit , s'il le faut, le cellérier ou Salvatore sont à notre merci , et Dieu nous **pardonnera** cet abus de pouvoir , vu qu'il pardonne tant d'autres choses » , dit -il , et il me regarda avec malice , mais je n'eus pas le coeur de faire des observations sur le caractère licite de ses propos .

4.1.11 Incontrerai

44) Příklad

E non preoccuparti , un giorno o l' altro lo **incontrerai** , per nero e brutto che sia.

Překlad: Et ne t'inquiète pas, un jour ou l'autre tu le **rencontreras**, pour noir et laid qu'il soit.

4.1.12 Vorrete

45) Příklad

Vorrete ora che baci anch'io l' anello e che giuri di dimenticare quanto ho saputo o quanto sospetto ?

Voudrez-vous à présent que je baise moi aussi l'anneau et que je jure d'oublier tout ce que j'ai appris ou tout ce que je soupçonne?

46) Příklad

Vorrete forse voi dirmi : no, costui non è ancora venturo , dove sono i segni della sua venuta ?

Překlad: „Vous **allez** peut-être me dire : non, celui-là n'est pas encore près de venir , où sont les signes de sa prochaine venue“

Jako další příklad jsme si vybrali tvar occorerà.

4.1.13 Occorerà

47) Příklad

Ma per crederci **occorrerà** essere sicuri che i semplici hanno ragione perché posseggono l' intuizione dell' individuale , che è l' unica buona.

Překlad: Mais pour y croire, il **faudra être sûr** que les simples ont raison parce qu'ils possèdent l'intuition de l'individuel est l'unique qui vaille.

Zajímavý výskyt, kdy sloveso *occorrerà* je přeloženo tvarem jiného sloveso, nicméně jeho gramatický čas zůstává zachován.

48) **Příklad**

E per questo ci **occorrerà** la tua mappa , su cui segnare le pareti piene , in modo da sapere quali deviazioni stiamo facendo .

Příklad: D'où l'utilité de ton plan, sur lequel marquer les parois pleines , de façon à savoir quelles déviations nous prenons .

Zajímavý výskyt, kde gramatický budoucí čas není doslovně reflektován.

49)Příklad

E ' certamente un alfabeto segreto che **occorrerà** decifrare , " disse

C'est certainement un alphabet secret qu'**il faudra déchiffrer**, dit-il.

Gramatický budoucí čas zde zůstal stejný a byl tak stejně použit v obou verzích.

4.1.14 **Morirà**

50) **Příklad**

Morirà qualcuno annegando nel pozzo ?

Quelqu'un **mourra-t-il** en se noyant dans le puits?

51) **Příklad**

Morirà la terza parte delle creature viventi nel mare.

Il **mourra** le tiers des créatures vivant dans la mer.

I tyto příklady nám potvrdily shodu.

Dále jsme se věnovali dlouhému a rozsáhlému pozorování každého jednotlivého tvaru. V obrovské většině případů byl italský gramatický čas *il futuro semplice* přeložen předpokládaným tvarem *le futur simple*.

V našem původním frekvenčním seznamu jsme se tedy vrátili a zadrželi možnost PRÉS, značící slovesa v originálním díle v přítomném čase. Po vytvoření dalšího frekvenčního seznamu z obsažených tvarů se na prvním místě vyskytl tvar „è“ s 1363 výskyty. Postupným procházením tvarů jsme zjistili, že většina tvarů, která je v originálních dílech uvedena v přítomném čase, je ve francouzských ekvivalentech přeložena též přítomným časem.

:

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo co nejdetailněji a nejsrozumitelněji popsat možnosti jak dochází k tvorbě budoucího děje v italském a francouzském jazyce. Cílem bylo ukázat jednotlivé významové odstíny budoucího gramatického času „futuro semplice“, „futuro anteriore“ a jeho francouzské ekvivalenty „futur simple“ a „futur antérieur.“ Nezastavili jsme se však pouze u hlavních možnostech, jak budoucí děj vyjádřit, nýbrž jsme si zmínili všechny prostředky, i ty okrajové, jako byl například minulý čas *passato prossimo* k vyjádření děje budoucího.

Největší oporou pro výstavbu teoretického aparátu italské části se stala značně rozsáhlá *Grande grammatica italiana di consultazione* (1995) kolektivu autorů Luca Renziho, Giampaola Salviho a Anny Cardinalletti. Při přípravě této teoretické části jsem zohlednila výklady všech gramatik, které jsem měla k dispozici; čerpala jsem z díla *Grammatica della lingua italiana* (2007) autorů Maurizia Dardana Pietra Trifone, dále z díla *Storia della lingua italiana* (1991) autorů Pietra Trifone a Luca Serianniho, dále z díla *Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria* (2006) autora Luca Serianniho a díla *Enciclopedia dell'italiano*, které jsem využívala pouze elektronicky na stránkách www.treccani.it. Z českých děl jsem potom čerpala z *Mluvnice italštiny* (2004) od Sylvie Hamplové. Po načerpání informací ze všech výše zmíněných gramatik jsem se rozhodla přidržet zejména díla *Grande grammatica italiana di consultazione*, jelikož v ní obsažené informace se mi jevily jako zcela nejdetailnější. V ní obsažené informace jsem se snažila podpořit příklady z ostatních gramatik.

Ve druhé části, tedy francouzské, byl postup naprosto identický. Došlo tedy nejprve ke shromáždění informací z děl *Nouvelle grammaire du français* od Yvonne Delatour (1991), *Le bon usage* autorů Maurice Grevisse a Andrého Goosse (2008), *Nouvelle grammaire française* stejných autorů, *Grammaire méthodique du français* (1994) autorů Martina Riegela, Jeana-Christoha Pellata a René Rioula, využita byla i *Grammaire expliquée du français* autorů Silvie Poisson-Quinton, Reine Mimran a Michèle Mahéo-Le Coadic. Z českých děl nám potom posloužila *Mluvnice francouzštiny* od Jitky Taišlové (2002) a *Francouzská mluvnice* od kolektivu autorů Josefa Hendricha, Otomara Radiny a Jaromíra Tláškala. Jelikož italská část byla čerpána z díla *Grande grammatica italiana di consultazione*, snažili jsme se francouzskou část výkladu popsat naprosto stejným způsobem, aby případné podobnosti

či rozdíly snadněji vynikly. Z tohoto hlediska se jevila svým uspořádáním nejpřehlednější a nejpodobnější Grammaire méthodique du français, která byla využívána nejčastěji.

Cílem těchto dvou částí bylo teoreticky popsat možnosti vyjádření budoucích dějů v obou románských jazycích, porovnat vzájemně možnosti, díky nimž k tvoření budoucích dějů dochází a vymezit mezi nimi případné rozdíly. Tohoto cíle jsme se snažili dosáhnout čerpáním z mnoha různých významných děl a uváděním různých příkladů, kde jsme se snažili teoretické poznatky demonstrovat.

Díky podrobnému výkladu v obou částech jsme poté byli schopni vyslovit hypotézy o rozdílnosti či podobnosti ve vyjadřování budoucího děje v obou jazycích.

V praktické části, která mohla být vypracována díky paralelnímu korpusu Intercorp jsme se potom snažili uvedené hypotézy buď potvrdit, nebo vyvrátit.

Hledání v korpusu bylo v začátcích velmi dlouhé a značně problematické, a představovalo mnoho hodin zasvěcených stanovení vhodného parametru k vyhledávání. Zpočátku jsme se snažili alespoň zjistit jak velký je vzorek, který obsahuje korpus v italské části, vyčlenit originální díla a nezahrnovat díla v překladu, a pro zajímavost i slovesa oddělit podle kategorie slovesné třídy, tedy podle toho, zda patří do první třídy (-are), druhé (-ere) či třetí (-ire). Následovalo stanovení skupiny o 15 slovesech, které jsme se snažili vyhledat ve francouzské paralelní části. Takové hledání se však nesešlo s úspěchem. Dalším pokusem bylo poté vyhledávání přes český jazyk, ale ani to nepřineslo mnoho úspěchu. Po mnoha zadaných dotazech jsme definitivně stanovili vyhledávací dotaz, který nás dovedl k poměrně malému vzorku, se kterým se dalo zcela pohodlně pracovat.

Z frekvenčního seznamu sloves byla potom vybrána ta, u kterých jsme předem očekávali určitý typ chování v ekvivalentní francouzské části. Jelikož vzorek byl poměrně malý, umožnil nám rozsah této diplomové práce začlenit jeho velkou většinu a podpořit tak lépe teoretický aparát vytvořený v první a druhé části. Potvrdila se domněnka, že francouzská „blízká budoucnost“ tedy tzv. „futur proche“ se v italštině bude vyskytovat spíše jako jednoduchý budoucí čas, tedy jako futuro semplice.

Vlastní závěry z praktické části jsme pro větší přehlednost komentovali přímo v konkrétních příkladech. Téměř pod každým příkladem z originálních italských děl je uveden jeho francouzský překlad, tak, jak nám ho nabídl paralelní korpus Intercorp. U velké většiny se potom nachází i komentář. V případech, které sloužily k potvrzení vyřčených hypotéz, jsme příklady nekomentovali.

Většina nalezených příkladů a jejich příkladů posloužila k potvrzení námi vybraných hypotéz, a tak praktická část z velké části podpořila teoretický aparát z předchozích dvou částí.

Zkoumání podobnosti či rozdílnosti dvou románských jazyků bylo zajímavou příležitostí jak ověřit na skutečném jazyce to, co přináší teorie. Praktická část byla časově značně náročná, ale posloužila k rozvinutí myšlenky mezi podobností dalšího románského jazyka, a to španělštiny. Díky dlouhému studiu během teoretické části se nedalo alespoň nezavdat o podobné materiály ve španělštině. Osobně to vidím jako velmi zajímavý materiál, jelikož mnoho internetových materiálů odkazovalo právě k vazbě „ir a + infinitiv“ a francouzskému „aller a+ infinitiv“. Při snaze o získání aktuálních informací právě z různých webových stránek vznikla myšlenka na možnost srovnání budoucího děje mezi francouzštinou, španělštinou a italštinou. Jistě by takové porovnání přineslo celou řadu zajímavých rozdílů.

Résumé

La lingua francese come la lingua italiana sono le lingue romanze. Visto il loro origine comune -il latino - si potrebbe supporre che la costruzione grammaticale di futuro sarebbe uguale o molto simile in tutte le due lingue. Sappiamo che esistono diverse maniere per esprimere il tempo futuro e in gran parte in italiano e in francese questi si assomigliano. Queste caratteristiche dell'italiano e del francese ci permettono di creare una serie di ipotesi, che ci serviranno come la base per la tesi qui presentata.

Al primo posto ho approfondito lo studio delle analogie delle forme verbali che si usano per esprimere il futuro in italiano e in francese. In questo modo possiamo analizzare le relazioni tra le due lingue.

La struttura grammaticale del futuro semplice in italiano si può comparare con il francese *le futur simple*; in caso del futuro anteriore italiano abbiamo in francese *il futur antérieur*. Entrambe le lingue usano il tempo presente per esprimere un' azione futura.

Un altro esempio dell'uso di un tempo verbale non futuro per esprimere le azioni future è l'uso di passato prossimo (in italiano) e del corrispondente *le passé composé* (in francese), i quali si possono usare per le azioni che hanno alta probabilità di essere compiute in futuro.

Uno degli obiettivi principali di questo lavoro ha avuto come scopo studiare se il sistema italiano e quello francese sono uguali, o se malgrado avendo avuto il latino come origine comune, ci sono notevoli differenze.

Per questa ragione vengono descritte in modo dettagliato le diverse possibilità di creare il tempo futuro in tutte e due lingue.

Dopodiché è stato fatto uno studio enfatico sull'applicazione nell' ambito quotidiano, nella letteratura, e anche " nel mondo reale" con l'aiuto di un software avanzato di analisi (Intercorp).

La presente tesi è composta da due parti. La prima parte è teoretica, mentre la seconda presenta degli esempi pratici appoggiandosi alle affermazioni teoretici del primo capitolo.

La prima parte si divide in tre parti, in cui viene descritto il sistema grammatico italiano, il sistema francese e la comparazione di questi.

L'obiettivo della prima parte è stato quello di spiegare come funziona un'azione futura nella lingua italiana, studiando le differenze grammaticale tra il futuro semplice, futuro anteriore e altri modi che possano essere usati per descrivere un azione futura. Vengono incluse sia le espressioni delle azioni future rispetto al momento della pronunciazione, che le espressioni future in passato. È stato importante di spiegare bene le differenze tra i sistemi linguistici dell'italiano e del francese, perciò ci siamo appoggiati ai numerosi libri di grammatica.

Per poter descrivere bene come funziona questa problematica nella lingua italiana, abbiamo consultato diversi libri di grammatica tra cui la *Grande grammatica italiana di consultazione* (L. Renzi, G. Salvi, A. Cardinatti, 1995), *Grammatica della lingua italiana* (M. Dardano, L. Trifone, 2007), *Storia della lingua italiana* (P. Trifone, L. Serianni, 1991), *Grammatica italiana* (S. Hamplova, 2004).

Il seguente sottocapitolo della prima parte della tesi riguarda tutta la grammatica francese. Sono stati consultati i libri di riferimento come *Grammaire méthodique du français* (M. Riegel, J.-Ch. Pellat, R. Rioul, 1994), *Le bon usage* (M. Grevisse, A. Goosse, 2008) o *Grammaire expliquée du français* (S. Poisson-Quinton, R. Mimran, M. Mahéo-Le Coadic). Queste opere sono state consultate per poter spiegare e comparare se esistono le uguaglianze nei sistemi della lingua italiana e della lingua francese.

La terza parte di questo capitolo è stato dedicato alla comparazione di tutti i due sistemi linguistici e alla formulazione delle ipotesi principali.

Finita la parte teorica del primo capitolo passiamo al secondo capitolo : la pratica. L'obiettivo è di confermare o confutare le ipotesi iniziali e le conclusioni a cui siamo arrivati nel terzo capitolo della parte teoretica.

Come la fonte principale dei dati ha servito il Corpus Parallelo – InterCorp. Questo software dispone di grande quantità dei testi, offrendo un'opportunità eccellente per la comparazione di due o più lingue. Il punto importante è stata la selezione delle opere di origine solo italiana, escludendo dalla analisi le traduzioni. Il numero delle opere usate

alla comparazione mediante il Corpus Parallelo – InterCorp e la loro lista vengono indicati in un documento nella sezione corrispondente.

Con le analisi effettuate si ha potuto confermare le premesse iniziali. Il futuro semplice (italiano) e il futur simple (francese) generalmente si usano nei casi molto simili in tutte le due lingue. Altrettanto si è confermato che le due lingue usano le forme passate corrispondenti per esprimere il futuro.

Un altro argomento affrontato è stato il problema di traduzione del futuro semplice. Nei pochi casi che abbiamo potuto di analizzare il futuro semplice viene di solito tradotto con il francese *futur proche*, in altre occasioni viene utilizzato il futur simple. Non abbiamo affrontato nessun caso in cui italiano „vado a“ fosse tradotto con francese „je vais“. Altri casi di futuro semplice vengono tradotti usando il tempo presente come abbiamo già confermato.

A concludere possiamo dire che in tutte le due lingue – francese e italiano – esistono molte somiglianze. Questo è dovuto al fatto che tutte e due provengono dall'unica lingua di origine – il latino.

Questa tesi ha paragonato due lingue romanze – italiano e francese, ma durante le analisi si è visto che le opere di riferimento ampliano la comparazione verso le altre lingue romanze. L'autore di questa tesi crede che sia particolarmente interessante confrontare i sistemi verbali di spagnolo, francese e italiano.

Resumen

La lengua francesa, igual que la italiana, son lenguas romances. Al tener en común como base la lengua latina, uno podría suponer que la formación gramatical de un acto futuro sería igual o muy parecida en ambos idiomas. Como sabemos, existen opciones diferentes para expresar el futuro y a grandes rasgos son muy similares en italiano y en francés. La existencia de lo expuesto previamente nos permite realizar una serie de hipótesis y estudios. Esta fue la razón principal por la que nace este trabajo de fin de carrera.

Se profundizó en estudiar las analogías de las formas verbales usadas en ambos idiomas para expresar futuro. De esta manera se pudo analizar de una forma relacional los idiomas italiano-francés.

El reflejo o estructura gramatical correspondiente al tiempo gramatical italiano *futuro semplice* es *le futur simple* francés, en el caso de *futuro anteriore* (en italiano) tenemos *le futur antérieur* (en francés). Ambos idiomas tienen en común que suelen utilizar el tiempo verbal presente para expresar el futuro. Otro ejemplo de uso de un tiempo verbal no futuro para expresar ideas futuras, es el uso del *passato prossimo* (en italiano) y su homólogo *le passé composé* (en francés) para poder expresar los hechos con alta probabilidad de que se cumplan.

Uno de los objetivos principales de esta obra ha sido estudiar si realmente los sistemas frances e italiano son realmente los mismos, o pese a tener un origen y reglas comunes, existen diferencias notables en su composición. Con este fin se ha descrito muy detalladamente como son las diferentes posibilidades para crear un acción futura en los idiomas francés e italiano.

Posteriormente se ha hecho un énfasis en el estudio sobre su aplicación en el uso cotidiano, literario y en definitiva el “mundo real”. Para ello se ha utilizado un software de análisis gramatical avanzado.

La presente obra está costruida de dos grandes partes. La primera describe la teoría, mientras que la segunda intenta apoyar los apartados teóricos expuestos en la primera parte mediante ejemplos prácticos.

La primera parte se divide a su vez en tres subapartados en los que se desarrollaron el sistema italiano, el sistema francés y la comparación de los mismos. El objetivo por tanto del primer subapartado ha sido explicar cómo funciona una acción futura en el idioma italiano. Profundizando en las diferencias gramaticales que hay entre los tiempos gramaticales de *il futuro semplice*, *futuro anteriore* y otras posibilidades que puedan ser usadas para expresar una acción futura. Se incluiráan por tanto toda expresión independiente de si la vemos futura desde el momento de la oración o como futura en el pasado. Ha sido muy importante explicar bien las grandes diferencias entre los dos idiomas. Para eso, hemos utilizado una buena cantidad de libros de gramática.

Después de haber estudiado diversa bibliografía de gramática tal como *Grande grammatica italiana di consultazione* (L. Renzi, G. Salvi, A. Cardinalleti, 1995), *Grammatica della lingua italiana* (M. Dardano, L. Trifone, 2007), *Storia della lingua italiana* (P. Trifone, L. Serianni, 19991), *Grammatica italiana* (S. Hamplová 2004, entre otros para la parte italiana. Hemos descrito el aparato teórico para poder explicar de forma correcta como funciona la lengua italiana en este aspecto.

El segundo subapartado de la primera parte de la obra incluye todo lo relativo a la gramática francesa y se han utilizado obras de referencia tales como *Grammaire méthodique du français* (M. Riegel, J.-Ch. Pellat, R. Rioul, 1994), *Le bon usage* (M. Grevisse, A. Goosse, 2008) o *Grammaire expliquée du français* (S. Poisson-Quinton, R. Mimran, M. Mahéo-Le Coadic). Esas obras han servido para poder explicar, comparar, y predecir si hay o no, igualdad entro los sistemas italiano y francés.

El tercer y último subapartado de la parte teorica se dedicó a la comparación de los sistemas expuestos y a la formulación de las hipótesis de esta obra.

Una vez concluida la exposición de la parte teórica se inicia la segunda parte de la obra. Esta es, tal y como se ha comentado previamente, un ejercicio práctico. El objetivo de esta parte de la obra es confirmar o rebatir las hipótesis iniciales y las conclusiones obtenidas en el tercer subapartado de la parte teorica.

La principal herramienta utilizada ha sido el software *Corpus Paralelo – InterCorp*. Este software dispone de una potente base de datos con gran cantidad de textos, ofreciendo una oportunidad excelente para comparar dos o más idiomas. Un punto importante en el estudio ha sido seleccionar únicamente textos de origen italiano, excluyendo del análisis todas las traducciones. El total de obras literarias comparadas mediante *Corpus Paralelo – InterCorp* y el listado de las mismas está incluido en el documento en la correspondiente sección.

Con los estudios realizados se ha podido confirmar las premisas iniciales. Entre *il futuro semplice* (italiano) y *futur simple* (francés) apenas existen diferencias y en ambos idiomas se usan generalmente en casos muy similares. También se confirma que en ambos idiomas se utilizan de forma similar formas de pasado para expresar el futuro.

Otra punto tratado en la obra es la traducción del *futuro semplice* italiano. En las pocas oportunidades que hemos tenido de analizarlo, normalmente el *futuro semplice* ha sido traducido con ayuda de *futur proche*, en cambio en otras ocasiones se ha utilizado el *futur simple*. No se han encontrado ejemplos en los que haya sido traducido en ambas partes con „vado a „ e „je vais...“. Otra traducción del *futuro semplice* se realiza con la ayuda del tiempo presente como se ha comprobado en la presente obra.

A modo de conclusión, podemos decir que los sistemas verbales del idioma italiano y del idioma francés tienen muchas similitudes. Esto se debe inequívocamente a que ambos proceden del mismo idioma en común, el latín.

Este trabajo de fin de carrera ha comparado dos lenguas romances, pero mientras se hacía la investigación se ha encontrado que muchos materiales relacionados con esta materia nos encaminan a ampliar los análisis a otras lenguas romances. Concretamente la autora cree que sería de gran interés comparar los sistemas verbales de los idiomas español, italiano y francés.

Bibliografie:

DARDANO, M. Grammatica della lingua italiana. Milano: RCS Quotidiani, 2007. ISBN 978-8808104267

DARDANO, M. Profilo dell'italiano contemporaneo, in: Serianni L., Trifone P. (a cura di): Storia della lingua italiana. Vol. II: Einaudi, Torino: 1994. ISBN 978-8806133962

DELATOUR Y., ET AL. Nouvelle grammaire du français. Hachette, Paris:2004. ISBN 978-2011552716

GREVISSE,M., GOOSSE A. Le bon usage: Grammaire française. Paris: Duculot, 2006. ISBN 978-2801110454

GREVISSE, M., GOOSSE, A. Nouvelle grammaire française. Bruxelles: DeBoeck-Duculot, 1995. ISBN 978-2801110980

HAMPLOVÁ, S. Mluvnice italštiny. Praha: LEDA. 2004. ISBN :80-7335-041-6

HENDRICH, J., RADINA, O., TLÁSKAL, J. Francouzská mluvnice. Plzeň: Fraus, 2001. ISBN 80-72380648

POISSON-QUINTON,S., MIMRAN, R., MAHÉO-LE COADIC, M. Grammaire expliquée du français. Tours: CLE International/SEJER, 2007. ISBN 978-2090337037

RENZI, L., SALVI, G., CARDINALLETI, A. Grande grammatica italiana di consultazione. Bologna:Il Mulino, 1995. ISBN: 978-8815080844

RIEGEL, M., PELLAT, J.-C., RIOUL R. Grammaire méthodique du français. Paris:PUF, 1994. ISBN 978-2130539599

SERIANNI L. Grammatica italiana. Italiano comune e lingua letteraria. Torino:UTET Libreria, 2006. 978-8802041544

SIMONE, R. (a cura di). Enciclopedia dell'italiano. Roma: Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, 2010. ISBN 978 -88120004011

TAIŠLOVÁ, J. Mluvnice francouzštiny. Praha:LEDA, 2002. ISBN 80-733500441

VRUBLOVÁ, V. Modální užití imperfekta. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Praha, 2012.

Elektronické zdroje:

<http://www.hispanoteca.eu>

<http://www.treccani.it/>

<https://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp>

<http://cs.wikipedia.org>

Odborné články:

BEČKA, J. V. O relativních a subjektivních časech v češtině. Naše řeč. 1975, roč. 58, č. 4.

PANEVOVÁ, J., SGALL, P. Relativní čas. Slovo a slovesnost: 1971, roč. 32, č. 2, s. 140-148.

TRÁVNÍČEK, F. Mluvnice spisovné češtiny II, Praha 1951, s. 1375 in: BEČKA, J. V. O relativních a subjektivních časech v češtině. Naše řeč. 1975, roč. 58, č. 4.